

**PAVLOVIĆ INTERNATIONAL BANK A. D.
SLOBOMIR - BIJELJINA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠAVA
31. DECEMBRA 2016. GODINE I
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

Banja Luka, mart 2017. godine

SADRŽAJ

Strana

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	3
BILANS USPJEHA	6
BILANS STANJA.....	7
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU	8
BILANS TOKOVA GOTOVINE	9
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE.....	10-70

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Nadzornom odboru i akcionarima „Pavlović International Bank” a.d. Slobomir Bijeljina

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja Pavlović International Bank a.d. Slobomir Bijeljina (u daljem tekstu: Banka), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2016. godine i odgovarajući bilans uspjeha, izvještaj o promjenama na kapitalu i bilans tokova gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomene uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje ovih finansijskih izvještaja u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srpske, propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske (u daljem tekstu: ABRS) koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za sastavljanje finansijskih izvještaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu usaglašenost sa etičkim principima i da reviziju planiramo i obavimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja. Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i informacijama objelodanjenim u finansijskim izvještajima. Odabrani postupci su zasnovani na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih grešaka sadržanih u finansijskim izvještajima, nastalih usljed kriminalne radnje ili greške. Prilikom procjene ovih rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje finansijskih izvještaja u cilju osmišljavanja najboljih mogućih revizorskih procedura, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i vrednovanje značajnijih procjena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju solidnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju priloženi finansijski izvještaji prikazuju istinito i objektivno stanje imovine, kapitala i obaveza Pavlović International bank a.d. Slobomir Bijeljina sa stanjem na dan 31. decembar 2016. godine, kao i rezultat poslovanja i tokova gotovine za godinu koja se završava na taj dan.

(nastavlja se)

Skretanje pažnje

Ne izražavajući rezerve u odnosu na dato mišljenje skrećemo pažnju na sljedeća pitanja:

Kao što je objelodanjeno u napomenama broj 14, 17 i 28, uz finansijske izvještaje, analizom kreditnih dosijea, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na dan 31.12.2016. godine ima značajnu izloženost prema tri grupe povezanih pravnih lica po osnovu potraživanja za glavnicu u iznosu od 12.700 hiljada KM za koje je formirana ispravka vrijednosti u iznosu od 3.118 hiljada KM, i po osnovu potraživanja za kamatu u iznosu od 3.192 hiljade KM za koje je formirana ispravka vrijednosti u cijelom iznosu. Dvije grupe povezanih lica, od navedenih, imaju u značajnom iznosu dospjele obaveze po glavnici i kamati prema jednoj banci u Republici Srpskoj koja je u likvidaciji, a iste kasne sa otplatom obaveza prema Banci. Potraživanja Banke po navedenim plasmanima su osigurana kvalitetnim kolateralima u skladu sa propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

Grupa povezanih pravnih lica sa Bankom ne ostvaruje prihode iz redovnog poslovanja dovoljne za uredno izmirivanje obaveza prema Banci. Navedeno može predstavljati rizik za Banku sa stanovišta naplate kredita u budućem periodu redovnim putem po dospeljuću, s obzirom na kašnjenje otplate u prethodnim periodima.

Revizorskim postupcima, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da je Banka u značajnom iznosu izvršila ispravku po plasmanima, ali isti kasne sa otplatom značajan broj dana, tako da je neizvjesna naplata plasmana redovnim putem po dospeljuću, što može uticati na visinu ispravki po istim u narednim periodima.

Kao što je objelodanjeno u napomeni broj 17, uz finansijske izvještaje, Banka je zbog naplate nekvalitetnih plasmana preuzela značajan broj kolaterala (35 nekretnina) u iznosu od 11.394 hiljade KM. Stečena materijalna imovina naplatom potraživanja se povećala u odnosu na prethodnu godinu za 6.592 hiljade KM odnosno za 137,28%. Revizorskim postupcima se nismo u dovoljnoj mjeri uvjerali da će prodaja stečene imovine biti izvjesna u razumnom roku.

Kao što je objelodanjeno u napomeni broj 22, uz finansijske izvještaje, revizorskim postupcima se nismo uvjerali da su vlasnici prioritarnih akcija iskoristili svoja prava definisana prospektom o emisiji navedenih akcija.

Kao što je objelodanjeno u napomeni broj 24b, uz finansijske izvještaje, na dan 31. decembra 2016. godine ukupan iznos stalne imovine obračunat u skladu sa Zakonom o bankama i propisima ABRS-a u odnosu na osnovni kapital iznosio je 81,46% dok je propisani maksimum 50%. Takođe, izloženost Banke kreditnom riziku prema grupi povezanih lica sa Bankom iznosi 8.598 hiljada KM, što predstavlja 43,86% osnovnog kapitala. U skladu sa Odlukom Agencije za bankarstvo Republike Srpske za izloženost kreditnom riziku prema grupi povezanih lica koja je pokrivena adekvatnim kolateralom dozvoljena je izloženost od 25% do 40% osnovnog kapitala Banke.

Banka je dužna da održava minimalni koeficijent adekvatnosti kapitala od 12%, koji je ustanovljen od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske, na bazi Bazelske konvencije. Na dan 31. decembra 2016. godine, pokazatelj adekvatnosti kapitala, obračunat od strane Banke, po Zakonu o bankama i propisima ABRS-a je bio 13,13%. Banka na 31.12.2016. godine ima iskazan neto kapital obračunat u skladu sa zahtjevima Agencije za bankarstvo Republike Srpske u iznosu od 16.673 hiljade KM, dok je propisani minimum 15.000 hiljada KM.

(nastavlja se)

Zbog održavanja pokazatelja (izloženost Banke kreditnom riziku prema grupi povezanih lica i adekvatnosti kapitala) propisanih Zakonom o bankama i propisima ABRS-a, kao i zbog gubitka u iznosu od 17.209 hiljada KM iskazanog za 2016. godinu, Banka bi u budućem periodu trebala poboljšati adekvatnost kapitala i uložiti dodatne napore u naplati plasmana, kako ne bi bilo ugroženo načelo stalnosti poslovanja.

Kao što je objelodanjeno u napomeni broj 25v, uz finansijske izvještaje, potencijalne obaveze po sudskim sporovima u kojima je Banka tužena strana, na dan 31. decembra 2016. godine iznose ukupno 2.784 hiljade KM, ne uključujući efekte potencijalnih zatezних kamata. Na dan 31. decembra 2016. godine, Banka je imala evidentirano rezervisanje za potencijalne gubitke po ovom osnovu u iznosu od 95 hiljada KM u skladu sa zahtjevima MRS 37 „Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina”. Rukovodstvo Banke smatra da navedeni sudski sporovi u kojima je Banka tužena strana neće imati negativnih efekata po Banku u narednim periodima.

Kao što je objelodanjeno u napomeni broj 26, uz finansijske izvještaje, u toku 2016. godine Banka je bila pod određenim uticajem globalne ekonomske i finansijske krize. Kao posljedica navedenih dešavanja Banka je imala odliv depozita, te su isti na 31.12.2016. smanjeni za značajan iznos u odnosu na 31.12.2015. godine. Ipak, tokom 2016. godine, Banka nije imala značajnijih problema sa likvidnošću. Banka je u kontinuitetu imala značajno smanjenje depozitne i kreditne aktivnosti u prethodne tri godine.

Kao što je objelodanjeno u napomeni broj 27, uz finansijske izvještaje, na dan 31. decembra 2016. godine, izloženost Banke kreditnom riziku prema grupi povezanih lica sa Bankom iznosi 8.598 hiljada KM i isti su smanjeni za 1,89% (2015. godine - 8.764 hiljade KM). Nadalje, Banka na 31.12.2016. godine ima iskazane depozite povezanih lica u iznosu od 364 hiljade KM (31.12.2015. godine 210 hiljada KM) i isti su povećani za 73,33% u odnosu na 31.12.2015. godine.

EF Revizor d.o.o.

Banja Luka, Gajeva broj 12

Datum: 03.03.2017. godine

BILANS USPJEHA

za godinu koja se završava 31. decembra 2016. godine
(u hiljadama KM)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Prihodi po osnovu kamata	13.273	14.428
Rashodi po osnovu kamata	-3.424	-4.140
Neto prihod na osnovu kamata	9.849	10.288
Prihodi po osnovu naknada i provizija	5.280	5.803
Rashodi po osnovu naknada i provizija	-529	-498
Neto prihod po osnovu naknada i provizija	4.751	5.305
Ostali prihodi iz poslovanja	636	3.786
Ostali rashodi iz poslovanja	-19.240	-13.030
Kursne razlike, neto	169	330
Rezervisanja za potencijalne gubitke, neto	-13.373	-5.641
Dobitak iz poslovanja prije oporezivanja	-17.209	1.038
Porez na dobit	0	-612
Neto dobitak tekuće godine	-17.209	426
Ostali ukupni rezultat - pozitivni efekti procjene vrijednosti nekretnina i opreme	0	0
Ukupan rezultat za obračunski period	-17.209	426
Zarada po akciji		
Obična i razrijeđena zarada po akciji (KM)	-0.5316	0.0162

Prezentovani finansijski izvještaji su usvojeni od strane Nadzornog odbora Banke, dana 28. februara 2017. godine.

Potpisano u ime Pavlović International Banka a.d. Slobomir – Bijeljina:

Ružica Janković
direktor

Jadranka Marković
direktor Sektora
računovodstva i izvještavanja

BILANS STANJA
 na dan **31. decembra 2016. godine**
 (u hiljadama KM)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
AKTIVA		
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke BiH	39.867	36.429
Sredstva kod drugih banaka	8.549	13.229
Kreditni plasirani komitentima	103.541	133.393
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	0	560
Nekretnine, investicione nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja	16.908	17.952
Odložena poreska sredstva	0	0
Obračunata kamata i ostala aktiva	27.396	20.325
Ispravke vrijednosti	-26.523	-13.463
Ukupna aktiva	169.738	208.425
PASIVA		
Depoziti	127.228	156.601
Obaveze po kreditima	10.792	8.804
Ostale obaveze	5.072	4.997
Ostala rezervisanja	325	15
Ukupne obaveze	143.417	170.417
Kapital		
Akcijski kapital	32.375	26.375
Revalorizacione rezerve	5.248	4.877
Zakonske rezerve	1.671	1.671
Rezerve iz dobiti	2.907	2.907
Posebne rezerve za kreditne gubitke	1.329	1.329
Akumulirani dobitak	-17.209	849
Ukupni kapital	26.321	38.008
Ukupna pasiva	169.738	208.425
Potencijalne i ugovorene obaveze	14.820	23.649

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU
za godinu koja se završava 31. decembra 2016. godine
(u hiljadama KM)

Opis	Akcijski kapital	Revalorizacione rezerve	Zakonske rezerve	Ostale rezerve	Akumulirani dobitak/gubitak	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2014. godine	23.375	5.462	1.671	4.236	738	35.482
Izdvanje u posebne rezerve za kreditne gubitke (napomena 21)	0	0	0	0	0	0
Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2014. godine	23.375	5.462	1.671	4.236	738	35.482
Povećanje osnovnog kapitala	3.000	0	0	0	0	3.000
Izdvanje u posebne rezerve za kreditne gubitke (napomena 21)	0	0	0	0	-315	-315
Efekti procjene vrijednosti nekretnina i opreme	0	0	0	0	0	0
Ukidanje revalorizacionih rezervi nekretnina i opreme	0	-585	0	0	0	-585
Neto dobitak tekuće godine	0	0	0	0	426	426
Stanje na dan 31.12.2015. godine	26.375	4.877	1.671	4.236	849	38.008
Povećanje osnovnog kapitala	6.000	0	0	0	0	6.000
Izdvanje u posebne rezerve za kreditne gubitke (napomena 21)	0	0	0	0	-849	-849
Efekti procjene vrijednosti nekretnina i opreme	0	1.072	0	0	0	1.072
Ukidanje revalorizacionih rezervi nekretnina i opreme	0	-701	0	0	0	-701
Neto dobitak/gubitak tekuće godine	0	0	0	0	-17.209	-17.209
Stanje na dan 31.12.2016. godine	32.375	5.248	1.671	4.236	-17.209	26.321

BILANS TOKOVA GOTOVINE
za godinu koja se završava 31. decembra 2016. godine
(u hiljadama KM)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi od kamata, naknada i provizija po kreditima	13.449	15.969
Isplata kamata	-3.607	-3.986
Naplate po kreditima koji su ranije bili otpisani	22	183
Novčane isplate zaposlenima i dobavljačima	-10.988	-12.111
Primici i isplate po vanrednim stavkama	-674	-5.287
Novčane pozajmice i krediti dati klijentima i naplate istih	21.599	14.573
Depoziti klijenata	-29.373	-10.429
Plaćeni porez na dobit	-210	-64
Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	-9.782	-1.216
Novčani tokovi iz aktivnosti investiranja		
Kratkoročni plasman finansijskim institucijama	0	293
Primici kamata	0	17
Primici dividendi	24	0
Ulaganje u vrijednosne hartije koje se drže do dospjeća	0	-43
Kupovina nematerijalne aktive	0	-417
Kupovina materijalne aktive	580	-1.012
Kupovina drugih ulaganja		0
Neto odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	604	-1.162
Novčani tokovi od finansijskih aktivnosti		
Primici od izdavanja akcija	6.103	3.000
Neto primljene pozajmice	1.827	-1.020
Neto novčana sredstva od finansijskih aktivnosti	7.930	1.980
Neto smanjenje/povećanje novčanih sredstava	-1.248	-398
Novčana sredstva na početku godine	49.658	49.223
Efekti promjene deviznog kursa	6	833
Novčana sredstva na kraju godine	48.416	49.658
Novčana sredstva se sastoje od slijedećih pozicija		
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke BiH	39.641	36.429
Sredstva kod drugih banaka	8.775	13.229
U K U P N O	48.416	49.658

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**za godinu koja se završava 31. decembra 2016. godine****1. OSNIVANJE I POSLOVNA POLITIKA BANKE**

Pavlović International Bank a.d. Slobomir Bijeljina (u daljem tekstu: Banka) osnovana je kao akcionarsko društvo dana 6. marta 1999. godine od strane bračnog para Miroslave i Slobodana Pavlović. Osnivanje Banke je registrovano u Osnovnom sudu u Bijeljini rješenjem broj Fi - 260/01. od 2. aprila 2001. godine.

Na dan 30. septembra 2001. godine, izvršeno je pripajanje Pavlović International Bank a.d. Slobomir – Bijeljina Semberskoj banci a.d. Bijeljina. Banka posluje na osnovu rješenja Okružnog suda u Bijeljini Fi-894/2001 od 27. novembra 2001. godine. Agencija za bankarstvo Republike Srpske (ABRS) je dala saglasnost za osnivanje Banke odlukama 05-1211-1/2001 i 05-1212-1/2001.

Na dan 1. novembra 2002. godine, Banka je izvršila pripajanje Privredne banke a.d. Brčko, što je ABRS odobrila nakon datuma pripajanja rješenjem broj 03-32-1623-1/02, od 31. decembra 2002. godine. Na osnovu pripajanja, osnovana je nova filijala Banke u Brčkom.

Na dan 1. aprila 2003. godine, Banka je izvršila pripajanje Privredne banke a.d. Doboje – u privremenoj upravi, što je takođe ABRS odobrila, nakon datuma pripajanja, svojim rješenjem broj 03-31-1622-6/2, od 27. maja 2003. godine. Na osnovu pripajanja, osnovana je nova filijala Banke u Doboju.

Banka je registrovana u Republici Srpskoj za obavljanje platnog prometa i kreditnih i depozitnih poslova u zemlji i inostranstvu, i u skladu sa propisima Republike Srpske dužna je da posluje na principima likvidnosti, solventnosti i rentabilnosti.

Na dan 31. decembra 2016. godine, Banka se sastojala od centrale u Bijeljini i šest filijala u: Bijeljini, Brčkom, Doboju, Banjoj Luci, Zvorniku i Istočnom Sarajevu, sa ukupno 13 ekspozitura, 11 agencija i 6 šaltera. Na dan 31. decembra 2016. godine, Banka je imala 216 zaposlenih radnika (2015. godine – 219 zaposlenih radnika).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

Finansijski izvještaji Banke su pripremljeni u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srpskoj.

Finansijski izvještaji su sastavljeni po načelu nabavne vrijednosti, osim za revalorizaciju određenih finansijskih instrumenata, nekretnina i opreme koji su vrednovani po fer vrijednosti, kao što je objašnjeno kasnije u računovodstvenim politikama.

Priloženi finansijski izvještaji sastavljeni su uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS), odnosno Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI), koji su bili u primjeni na dan 1. januara 2009. godine i na njima zasnovanim propisima o računovodstvu Republike Srpske. Naime, na osnovu odredbi važećeg Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 84/15), sva pravna lica sa sjedištem u Republici Srpskoj su u obavezi da u potpunosti primjenjuju MRS, odnosno MSFI, kao i Međunarodne standarde revizije (ISA), Kodeks etike za profesionalne računovođe, kao i prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSB) i sva prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Međunarodna federacija računovođa (IFAC), na finansijske izvještaje za periode koji počinju 1. januara 2010. godine ili kasnije.

Propisi, standardi i tumačenja na snazi u tekućem periodu u Republici Srpskoj

Pored navedenog, dana 15. jula 2010. godine Upravni odbor Saveza računovođa i revizora Republike Srpske („SRRRS“) je donio „Odluku o početku obavezne primjene izdanja MRS/MSFI (objavljenih do 1. januara 2009. godine)“, a na osnovu „Odluke o ovlaštenjima za prevod i objavljivanje“ nadležne Komisije za računovodstvo i reviziju Bosne i Hercegovine od 10. marta 2006. godine („Službeni glasnik BiH“ broj 81/06), kojom se takva ovlaštenja daju SRRRS.

Navedeno izdanje MRS/MSFI je odobreno od strane Fondacije odbora za Međunarodne računovodstvene standarde kao zvanični prevod na srpski jezik za Bosnu i Hercegovinu (Republiku Srpsku), Srbiju i Crnu Goru. Prema navedenoj Odluci MRS/MSFI objavljeni do 1. januara 2009. godine obavezno se primjenjuju na finansijske izvještaje sačinjene i prezentovane u Republici Srpskoj za obračunske periode koji počinju 1. januara 2010. godine ili kasnije.

Rukovodstvo Banke analizira promjene u važećim standardima i tumačenjima, kao i novousvojene standarde i tumačenja izdata nakon 1. januara 2009. godine, i nakon ustanovljavanja standarda i tumačenja koji su relevantni za Banku, ima namjeru da iste primijeni u sastavljanju finansijskih izvještaja nakon što oni budu zvanično prevedeni i objavljeni u Republici Srpskoj.

Iznosi u finansijskim izvještajima u prilogu su izraženi u hiljadama konvertibilnih marka (u hiljadama KM).

Konvertibilna marka predstavlja zvaničnu izvještajnu valutu u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini.

Banka je prilikom sastavljanja izvještaja o tokovima gotovine za poslovnu 2016. godinu koristila direktni metod izvještavanja o tokovima gotovine.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3 uz finansijske izvještaje, koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Republike Srpske.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Banka je 25.12.2014. godine usvojila nove računovodstvene politike koje su u primjeni od 01.01.2015. godine.

U nastavku su navedene računovodstvene politike koje je Banka koristila u toku 2016. godine.

PROCJENJIVANJE POZICIJA BILANSA STANJA

3.1. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Novac u domaćoj valuti u blagajni (gotovina u trezoru, operativnim blagajnama i gotovina na putu), na računima Banke, te sva ostala potraživanja i obaveze u domaćoj valuti se iskazuju u nominalnoj vrijednosti u konvertibilnim markama, na dan bilansa.

Efektivni strani novac, devize na deviznim računima kod inostranih i domaćih banaka, te na prolaznom deviznom računu, kao i sva potraživanja i obaveze u stranoj valuti iskazuju se na dan bilansa po srednjem kursu Centralne banke Bosne i Hercegovine.

3.2. Finansijski instrumenti

Banka u bilans stanja uključuje finansijske instrumente u skladu sa MRS 39 "Finansijski instrumenti – Priznavanje i odmjeravanje". Pod finansijskim instrumentom se podrazumijeva svaki ugovor kojim nastaje finansijsko potraživanje ili finansijska obaveza Banke, uz istovremeno nastajanje finansijske obaveze, odnosno finansijskog potraživanja trećih lica.

Banka razvrstava finansijske instrumente u skladu sa MRS 39 na:

- a) finansijsko sredstvo ili obavezu vrednovanu kroz bilans uspjeha - koje se može dalje klasifikovati na: finansijsko sredstvo ili obavezu koje se drži radi trgovanja ili na finansijsko sredstvo ili obavezu određenu prema opciji fer vrijednosti;
- b) finansijska sredstva koja se drže do dospeljeća;
- c) finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i
- d) krediti i potraživanja.

Finansijska sredstva - inicijalno priznavanje i prestanak priznavanja

Sva finansijska sredstva priznaju se u bilansu stanja u trenutku kada Banka postane ugovorna strana ugovora na osnovu koga je nastalo to finansijsko sredstvo.

Početno vrednovanje finansijskih sredstava vrši se u visini poštene vrijednosti ekvivalenata datih prilikom sticanja. U nabavnu vrijednost se uključuju transakcioni troškovi nabavke, a ne uključuju se transakcioni troškovi koji mogu da nastanu prilikom otuđenja. Izuzetno, troškovi nabavke finansijskih sredstava kojima se trguje, priznaju se odmah u bilansu uspjeha Banke.

Banka prestaje sa priznavanjem finansijskog sredstva ili njegovog dijela kada i samo kada:

- prestanu da važe ugovorna prava na novčane tokove po osnovu finansijskog sredstva ili njegovog dijela i
- kada prenesu finansijsko sredstvo ili njegov dio drugom pravnom licu.

Finansijske obaveze- inicijalno priznavanje i prestanak priznavanja

Finansijska obaveza je svaka ugovorena obaveza Banke:

- da isporuči gotovinu ili drugo finansijsko sredstvo drugom pravnom licu,
- da razmijeni finansijske instrumente sa drugim pravnim licem pod uslovima koji su potencijalno nepovoljni.

Finansijske obaveze se početno odmjeravaju u visini njihove nabavne cijene, koja predstavlja poštenu vrijednost primljene naknade i obuhvata troškove sticanja i ostale troškove.

Nakon početnog priznavanja i odmjeravanja, sve finansijske obaveze, osim obaveza koje se drže radi trgovanja i derivata koji su obaveze, odmjeravaju se u visini troškova pribavljanja.

Banka prestaje sa priznavanjem finansijskih obaveza kada i samo kada je obaveza ugašena, odnosno kada je obaveza koja je navedena u ugovoru ispunjena, otkazan ili istekla.

Smanjenje obaveza po osnovu zakona ili sudskog i vansudskog poravnjanja vrši se direktnim otpisivanjem.

a) Finansijsko sredstvo vrednovano kroz bilans uspjeha

Finansijsko sredstvo vrednovano kroz bilans uspjeha je finansijsko sredstvo čije se promjene fer vrijednosti evidentiraju kroz prihode i rashode u bilansu uspjeha. Da bi se finansijsko sredstvo vrednovalo kroz bilans uspjeha treba da bude ispunjen bilo koji od slijedećih uslova:

- da je klasifikovano kao sredstvo koje se drži radi trgovanja –ako je stečeno ili nastalo prvenstveno radi prodaje ili ponovne kupovine u bliskoj budućnosti i
- ako je poslije početnog priznavanja klasifikovano kao sredstvo koje se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

b) Finansijska sredstva koja se drže do dospjeća

Finansijska sredstva koja se drže do dospjeća su finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim plaćanjem i fiksnim ili odredivim isplatama i fiksnim dospjećem koje Banka ima namjeru da drži do dospjeća.

Nakon početnog priznavanja, odmjeravaju se po amortizovanoj vrijednosti, korišćenjem metoda efektivne kamate.

Promjene vrijednosti sredstava koja se drže do dospjeća, priznaju se kao prihod ili rashod perioda.

Finansijsko sredstvo koje se drži do dospijea ne može se klasifikovati kao sredstvo koje se drži do dospijea, ako je tokom tekuće finansijske godine ili tokom dviju prethodnih finansijskih godina prodato ili reklasifikovano više od beznačajnog iznosa hartija od vrijednosti koje se drže do dospijea prije njihovog dospijea, osim:

- koje su bile toliko blizu dospijea (npr. manje od tri mjeseca) da promjene tržišne kamatne stope ne bi imale značajan uticaj na fer vrijednost finansijskog sredstva,
- da se prodaja mogla pripisati događaju koji Banka nije mogla predvidjeti,
- da je Banka suštinski sakupila prvobitnu glavnicu finansijskog sredstva kroz planski raspoređeno plaćanje.

c) *Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju*

Finansijska sredstva namijenjena za prodaju su sva ostala finansijska sredstva uključujući učešća u kapitalu pravnih lica, osim sredstava nastalih sa namjerom da budu prodata odmah ili u kratkom roku, koja treba da budu klasifikovana kao sredstva za trgovanje.

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijea i hartije od vrijednosti namijenjene prodaji iskazuju se po nabavnoj ili tržišnoj vrijednosti, zavisno od toga koja je niža.

Nakon početnog priznavanja, finansijska sredstva namijenjena prodaji naknadno se odmjeravaju u zavisnosti od toga da li imaju kotiranu tržišnu cijenu. Finansijska sredstva namijenjena prodaji koja imaju kotiranu tržišnu cijenu odmjeravaju se po tržišnoj vrijednosti, a investicije u instrumente kapitala koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu odmjeravaju se po amortizovanom trošku korišćenjem metoda efektivne kamatne stope.

Prvo priznavanje efekata razlika između tržišne vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti sredstva priznaje se kao prihod ili rashod perioda u kome je nastala, a svaka naredna promjena vrijednosti priznaje se u okviru kapitala kao revalorizaciona rezerva.

Vlasničke hartije od vrijednosti Banka može da drži kraći vremenski period s ciljem prodaje i kratkoročnog ostvarivanja profita, a može da ih drži i duži period, tj, ako namjera Banke nije kratkoročno ostvarivanje profita.

Nakon sticanja vlasničkih hartija od vrijednosti, vrši se usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti, te se iskazuju po tržišnoj vrijednosti, u skladu sa MRS –om 39. U skladu sa Zakonom o bankama, Banka ne može, direktno ili indirektno, imati vlasnički udio u jednom pravnom licu koji prelazi 15% njenog osnovnog kapitala, a vlasnički udio u nefinansijskom licu ne može prijeći 10% njenog osnovnog kapitala niti vlasnički udio može prijeći 49% vlasništva nefinansijskog pravnog lica.

Dodatno, Banka ne smije direktno ili indirektno imati ukupan iznos vlasničkog udjela u pravnim osobama (finansijskim) veći od 50% osnovnog kapitala Banke, a u nefinansijskim pravnim osobama veći od 25% osnovnog kapitala Banke.

Banka samo uz prethodno pisano odobrenje Agencije za bankarstvo može direktno ili indirektno imati:

- a) značajan vlasnički interes u pravnom licu ili indirektno u supsidijarnom licu tog pravnog lica koji prelazi iznos od 5% osnovnog kapitala Banke ili
- b) ukupnu neto vrijednost svih vlasničkih udjela Banke u drugim pravnim licima i u supsidijarnim licima tih pravnih lica iznad 20% osnovnog kapitala Banke.

Dobici ili gubici po osnovu usklađivanja knjigovodstvene vrijednosti pri promjeni tržišnih cijena hartija od vrijednosti se priznaju u skladu sa MRS-om 39.

Dividende se priznaju u prihod samo kada su objavljene ili primljene.

Banka prestaje da priznaje neko finansijsko sredstvo kada više nema kontrolu nad tim sredstvom ili njegovim dijelom. Kontrola nad sredstvom predstavlja mogućnost ostvarivanja budućih ekonomskih koristi koje su posljedica posjedovanja sredstva. Banka isključuje finansijsko sredstvo iz bilansa stanja kada su prava na ugovorene koristi realizovana, istekla ili kada su predata, odnosno kada se od njih odustalo.

b) Krediti i potraživanja

Na sve kreditne i druge plasmane Banka je obavezna da formira rezervisanja u skladu MRS 39 Finansijski instrumenti: priznavanje i odmjeravanje, koje knjiži odobravajući odgovarajući račun ispravke vrijednosti, a na teret troškova.

Takođe, Banka je obavezna da vrši klasifikaciju svih kreditnih i drugih plasmana u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikacija aktive banaka (Odluka Agencije za bankarstvo Republike Srpske). Od 01.01.2010. godine Banka je, u skladu sa ABRS Uputstvom o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke, u poslovnim knjigama evidentirala rezervisanja za kreditne gubitke u skladu sa MRS-om 39, a svu razliku koja se pojavila između rezervisanja formiranih u skladu sa MRS-om 39 i odlukom regulatora, evidentirala na kontu „Rezerve za kreditne gubitke iz dobiti po regulatornom zahtjevu“ (u daljem tekstu RKG). U slučaju da je potreban veći iznos rezervisanja u odnosu na onaj koji je već proknjižen na računima ispravke vrijednosti i račun „RKG“, Banka je obavezna navedenu razliku tretirati kao „Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu“. Ukupan iznos nedostajućih rezervi je obračunska stavka (ne knjiži se u glavnoj knjizi) koja se evidentira u tabeli A kapitala u dijelu "odbitne stavke od kapitala" te direktno utiče na pad stope adekvatnosti kapitala.

Za formirana rezervisanja, koje se odnose na rizičnu vanbilansnu aktivu, Banka uvećava obaveze na posebnim računima pasive a razliku do iznosa rezervisanja dobijenih u skladu sa odlukama ABRS banka tretira na isti način kao i rezervisanja za bilansna potraživanja

Banka objavljuje u svojim finansijskim izvještajima računovodstvene politike i informacije o promjenama rezervisanja za identifikovane i potencijalne gubitke u skladu sa MSFI 7.

Ako se naplati potraživanje koje je prethodno bilo otpisano, naplaćeno potraživanje se smatra ostalim prihodom/ prihod naplaćena otpisana potraživanja/.

Otpis nenaplativih potraživanja se vrši na osnovu odluka suda, poravnanja zainteresovanih strana ili na bazi odluka nadležnih organa Banke.

3.3. Nematerijalna ulaganja, nekretnine i oprema

Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja priznaju se u bilansu stanja Banke u skladu sa relevantnim MRS 16 i MRS 38.

Sve nabavke nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja se početno vrednuju po nabavnoj vrijednosti koja se sastoji od nabavne cijene uvećane za zavisne troškove nabavke, a umanjene za trgovinske popuste i rabate.

Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja se nakon početnog priznavanja vrednuju po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ukupan iznos obračunate amortizacije i gubitke zbog obezvređenja.

Ukoliko se javi značajno odstupanje poštene vrijednosti nekretnina u odnosu na sadašnju knjigovodstvenu vrijednost, Banka može primijeniti vrednovanje metodom revalorizacije, odnosno uskladiti vrijednost tih nekretnina sa vrijednostima koje utvrdi nezavisni profesionalno kvalifikovani procjenjivač. Neto povećanje vrijednosti tih građevinskih objekata Banka će unijeti u revalorizacione rezerve.

Ukoliko se ocijeni da su nematerijalna ulaganja i oprema značajno podcijenjena ili precijenjena, Banka može primijeniti vrednovanje po metodu revalorizacije, odnosno iskazivanje ovih sredstava po poštenoj vrijednosti na dan revalorizacije, umanjenoj za ukupnu naknadnu amortizaciju i gubitke zbog obezvređenja. Poštenu vrijednost nematerijalnih ulaganja i opreme čini njihova tržišna vrijednost, a ukoliko ne postoji aktivno tržište za provjeru da se najmanje jednom u pet godina uradi procjena svih pojedinačnih osnovnih sredstava. Procjena se vrši od strane ovlaštenih lica za procjenu.

Naknadna ulaganja u nekretnine i opremu, koja utiču na poboljšanje stanja sredstava iznad njegovog početno procijenjenog korisnog vijeka upotrebe, uvećavaju nabavnu vrijednost osnovnog sredstva.

Ulaganja po osnovu tekućeg održavanja nekretnina i opreme priznaju se kao rashod perioda u kom su nastala.

Amortizacija se obračunava po stopama koje obezbjeđuju nadoknađivanje vrijednosti nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja u toku njihovog korisnog vijeka trajanja. Osnovicu za amortizaciju čini nabavna vrijednost nekretnine, opreme i nematerijalnih ulaganja.

Materijalna sredstva nekretnine, postrojenje i oprema isključuju se iz bilansa:

- nakon što se otuđe,
- kada se trajno povuku iz upotrebe i
- kada se procijeni da odnosno sredstvo više ne donosi korist.

Dobici ili gubici proizašli iz rashodovanja ili otuđenja dugoročne materijalne imovine utvrđuju se kao razlika između neto primitaka od otuđenja i knjigovodstvenog iznosa imovine, te se priznaju kao prihod ili rashod perioda.

3.4. Amortizacija

Obračun amortizacije nematerijalne i materijalne imovine Banke se vrši mjesečno, u skladu sa odgovarajućim međunarodnim računovodstvenim standardom (MRS 16). Godišnji trošak amortizacije nematerijalne i materijalne imovine se utvrđuje tako što se nabavna vrijednost podijeli sa procijenjenim korisnim vijekom trajanja konkretnog sredstva ili nematerijalne imovine.

Osnovicu za amortizaciju (nabavnu vrijednost) čini bruto knjigovodstvena vrijednost od početka obračunskog perioda.

Ukoliko je tokom korištenja sredstva izvršeno dodatno ulaganje koje za posljedicu ima povećanje vrijednosti sredstva, u skladu sa MRS-om 16 osnovicu za amortizaciju čini sadašnja vrijednost sredstva uvećana za naknadno ulaganje.

Banka primjenjuje proporcionalnu (linearnu) metodu obračuna amortizacije materijalne i nematerijalne imovine.

Iznos amortizacije za svaki period se priznaje kao rashod tokom korisnog vijeka trajanja sredstva.

Banka se može odlučiti da neka osnovna sredstva amortizuje i nekom drugom metodom, ali u smislu Zakona o oporezivanju dobiti pravnih lica, Banka jednom odabranom metodom obračuna amortizacije stalnih sredstava primjenjuje do konačnog amortizovanja pojedinačnog sredstva ili grupe sredstava, odnosno kod obračuna amortizacije Banka se pridržava principa kontinuiteta jednom odabrane metode do konačnog amortizovanja sredstva ili grupe sredstava.

3.5. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je, u skladu sa MRS 40, imovina (zemljište ili građevinski objekat – ili dio građevinskog objekta ili oboje) koju Banka drži radi ostvarivanja zarade od izdavanja nekretnine ili radi uvećanja vrijednosti kapitala ili radi i jednog i drugog.

Investicione nekretnine početno se iskazuje po nabavnoj vrijednosti / cijeni koštanja. Nabavna vrijednost obuhvata fakturu cijenu i sve zavisne troškove.

Nakon početnog priznavanja, investicione nekretnine se evidentiraju po metodi fer vrijednosti. Na osnovu politike fer vrijednosti ne vrši se obračun amortizacije za investicione nekretnine. Fer vrijednost utvrđuje ovlašteni procjenitelj na kraju kalendarske godine.

Ako se knjigovodstveni iznos nekretnine poveća kao rezultat procjene, povećanje se direktno knjiži kao povećanje vrijednosti nekretnine i prihod.

Ako se knjigovodstvena vrijednost nekretnine umanja kao rezultat procjene, smanjenje treba priznati kao rashod, ako prije toga nije bila formirana revalorizaciona rezerva ili direktno teretiti revalorizacione rezerve do iznosa rezervi ako postoje formirane revalorizacione rezerve.

3.6. Zalihe

Zalihe čine materijali, sitan inventar, rezervni dijelovi i pomoćna sredstva koja se troše u procesu redovnog poslovanja Banke. Na sve zalihe primjenjuje se MRS 2 Zalihe.

Zalihe se u momentu pribavljanja vrednuju primjenom metoda istorijskog troška. Istorijski trošak podrazumijeva da se zalihe iskazuju na bazi troškova nabavke.

Za vrednovanje trošenja zaliha koristi se metod prosječne cijene. Utvrđivanje prosječne cijene ažurira se poslije svake naredne nabavke.

Materijal, sitan inventar, ambalaža i auto gume u momentu stavljanja u upotrebu u ukupnom iznosu (100%) terete troškove obračunskog perioda.

3.7. Stečena materijalna imovina

Stalna sredstva namijenjena prodaji se priznaju po knjigovodstvenoj vrijednosti ili fer vrijednosti umanjenoj za pretpostavljene troškove prodaje.

Naknadno knjiženje vrši se po fer vrijednosti i promjene po fer vrijednosti se iskazuju kroz bilans uspjeha.

Da bi se sredstvo klasifikovalo i priznalo kao sredstvo namijenjeno prodaji mora biti raspoloživo za trenutnu prodaju, a da bi prodaja bila izvjesna Uprava Banke sačinjava plan prodaje i započinje aktivnosti oko prodaje. Prodaja ovih sredstava mora da bude vjerovatna, a očekivana prodaja da se završi u roku od jedne godine od datuma priznavanja. Produžetak perioda za prodaju (na još tri mjeseca) ne isključuje sredstvo od klasifikovanja kao ono koje se drži za prodaju samo ukoliko postoji dovoljno dokaza da Banka ostaje posvećena planu za prodaju sredstva. Na ova sredstva se primjenjuje MSFI 5 i MRS 36.

Za stalna sredstva namijenjena prodaji ne vrši se obračun amortizacije.

Banka može da odluči da ne vrši prodaju sredstva, odnosno da ga klasifikuje na drugi način (kao investicionu nekretninu ili za obavljanje vlastite poslovne djelatnosti).

3.8. Ostala imovina Banke

Potraživanja po osnovu kamata vode se na računima bilansa Banke. Ukoliko su ova potraživanja, klasifikovana kao nekvalitetna aktiva, knjiži se ispravka vrijednosti u skladu sa MRS 39 na teret troška rezervisanja, a budući obračun kamatnog prihoda vrši se u skladu sa MRS 39. Istovremeno, Banka je dužna u pomoćnoj evidenciji, obezbijediti, da se za sva kamatna potraživanja klasifikovana u kategorije C, D i E, u skladu sa odlukama Agencije za bankarstvo Republike Srpske, formira 100 % rezervisanje.

Troškovi plaćeni unaprijed iskazuju se kao aktivna vremenska razgraničenja, a u troškove obračunskog perioda se prenosi samo dio koji se odnosi na taj obračunski period.

Kao troškovi plaćeni unaprijed iskazuju se plaćene premije osiguranja, plaćeni troškovi reklame i propagande, troškovi novina, časopisa i stručne literature, unaprijed plaćena zakupnina i drugi troškovi koji se odnose na budući obračunski period.

3.9. Obaveze prema bankama i drugim komitentima

Obaveze - dugovanja Banke prema kreditnim institucijama i drugim komitentima se evidentiraju u poslovnim knjigama u skladu sa kontnim planom za banke i uputstvom za njegovu primjenu kao uzeti krediti i depoziti, odvojeno u domaćoj i stranoj valuti i razvrstani po ročnosti dospijeca.

Obaveze - depoziti se klasifikuju kao depoziti pravnih subjekata (vladine institucije, javna preduzeća, privatna preduzeća i društva, neprofitne organizacije, bankarske institucije), depoziti stranih pravnih i fizičkih lica i depoziti građana. Obaveze po osnovu kamata na depozitna sredstva se obračunavaju u skladu sa ugovornim odredbama i pripisuju stanju na računima depozita na način i u rokovima definisanim ugovorima.

3.10. Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg perioda

Izdaci koji su troškovi tekućeg obračunskog perioda, a za plaćanje dospijevaju u budućem periodu, iskazuju se kao obračunati troškovi na pasivnim vremenskim razgraničenjima.

Kao izdaci iz stava 1. ovog člana smatraju se izdaci za kamate i slični izdaci, koji se odnose na tekući period, a dospijevaju za plaćanje u okviru anuiteta u budućem periodu, za kamate po dužničkim hartijama od vrijednosti čije dospijeće je u budućem vremenskom periodu.

U korist pasivnih vremenskih razgraničenja evidentiraju se unaprijed naplaćeni ili obračunati prihodi u tekućem periodu, a koji se odnose na buduću vremenski period (prihodi od kamata, provizija i slično).

Unaprijed naplaćeni prihodi od naknada koji se odnose na buduće vremenske periode razgraničavaju se i evidentiraju u korist PVR-a a oprihoduju u skladu sa njihovim dospijećima, prema MRS 18.

3.11. Rezervisanje za rizike, obaveze i troškove

U skladu sa MRS 37 Banka pravi razliku između:

- Rezervisanja, koja moraju biti priznata kao obaveza
- Vremenskih razgraničenja koja moraju biti priznata kao obaveza i
- Potencijalnih obaveza koje su prikazane kao vanbilansne stavke.

Rezervisanja

Rezervisanja se moraju priznati na strani obaveza kada su ispunjeni svi navedeni uslovi (MRS 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina):

- entitet ima sadašnju obavezu (pravna ili stvarna) po osnovu prošlih događaja
- vjerovatno je da će izmirenje obaveze dovesti do odliva resursa koji predstavljaju ekonomske koristi;
- moguće je pouzdano procijeniti iznos obaveze.

Iznos priznat kao rezervisanje treba da bude najbolja procjena izdataka zahtijevanih za izmirenje sadašnje obaveze na datum bilansa stanja. Ako prestane da bude vjerovatan odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi zahtijevane za izmirenje obaveze, rezervisanje će se ukinuti. Ovo je neophodno ispitati na svaki dan bilansa stanja.

Vremenska razgraničenja

Vremenska razgraničenja su obaveze za plaćanje dobara ili usluga koje su primljene ili isporučene, ali nisu plaćene ili fakturisane od strane dobavljača ili su ugovorene sa dobavljačem.

Vremenska razgraničenja su dugovanja i obuhvataju npr. troškove revizije na kraju godine, članarine i ostalo.

Vremenska razgraničenja nisu dio rezervisanja, već se iskazuju posebno u okviru „ostalih obaveza”.

Potencijalne obaveze

Potencijalne obaveze se razlikuju od rezervisanja u slijedećem:

- moguća obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije će postojanje biti potvrđeno samo nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvjesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Banke ili

- sadašnja obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja ali nije priznata jer nije vjerovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti zahtijevan za izmirenje obaveze, ili iznos obaveze ne može biti pouzdano procijenjen.

Potencijalne obaveze se stalno preispituju kako bi se odredilo da li je povećana vjerovatnoća odliva resursa koji predstavljaju buduće ekonomske koristi. Ako postane vjerovatan odliv budućih ekonomskih koristi koji se zahtijeva za izmirenje stavke koja je tretirana kao potencijalna obaveza, treba priznati rezervisanje u finansijskim izvještajima perioda u kom je došlo do promjene vjerovatnoće.

U skladu sa Uputstvom za knjigovodstveno evidentiranje rezervisanja i drugih potraživanja, te izvještajno prikazivanje razlika po MRS i odlukama Agencije za bankarstvo Republike Srpske, Banka formira RKG.

Navedena rezerva predstavlja razliku iznosa rezervisanja obračunatih prema MRS-u 39 i iznosa rezervisanja obračunatih u skladu sa Odlukom Agencije za bankarstvo Republike Srpske o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka.

Banka formira rezervisanja za vanbilansne stavke u skladu MRS 37 i iskazuje ih kao obaveze a na teret rashoda, u visini procijenjenih rezervisanja.

Ukidanje rezervisanja se vrši po osnovu smanjenja rizika ili prestanka potencijalne obaveze.

Takođe, u skladu sa MRS 19 Primanja zaposlenih, Banka formira rezervisanja za otpremnine radnika na osnovu aktuarskog obračuna.

3.12. Kapital Banke

Uplaćeni kapital se iskazuje po nominalnoj vrijednosti uplaćenih akcija i vodi se analitički po vlasnicima. Knjigu akcionara za Banku vodi Centralni registar.

Na računima revalorizacionih rezervi evidentira se revalorizacija materijalnih i nematerijalnih sredstava u skladu sa MRS 16.

Zakonske rezerve su rezerve propisane Zakonom, izdvajaju se iz dobiti Banke i čine jednu od pozicija kapitala.

Banka u zakonske rezerve izdvaja svake godine iz dobiti poslije oporezivanja najmanje 5% dobiti sve dok ne dostigne iznos zakonskih rezerve koji ne može biti manji od 10% osnovnog kapitala. Ovo su minimalni zahtjevi, a Banka može svojim statutom regulisati veća izdvajanja u ove svrhe.

Neraspoređeni dobitak za tekuću godinu se raspoređuje u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 57/14).

PROCJENJIVANJE POZICIJA BILANSA USPJEHA

3.13. Prihodi

Prihodi od kamata i slični prihodi, prihodi od hartija od vrijednosti, prihodi od provizija, neto dobit iz finansijske funkcije i ostali prihodi u poslovnim knjigama se iskazuju na posebnim računima ili grupama računa propisanim kontnim okvirom za Banke.

U grupi računa od kamata i sličnih prihoda, na računu dobiti iskazuju se: a) prihodi od kamata na odobrene kredite, depozite, dužničke hartije od vrijednosti, potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama, ostali prihodi od kamata i slični prihodi (obuhvataju posebnu vrstu naknade za monitoring po dugoročnim kreditima pravnih lica i preduzetnika (po garancijama nema monitoringa) - skriveni kamatni prihod) koja u svojoj suštini predstavlja razliku između tržišne kamatne stope i kamatne stope (koja je niža) i sve ostale kamate koje nisu gore pomenute, b) neto kursne razlike koje se odnose na potraživanja po osnovu kamatnih prihoda u devizama i potraživanja po osnovu kamatnih prihoda uz valutnu klauzulu c) prihodi od kamata iz ranijih godina.

Kamate na date kredite i na druga potraživanja obračunavaju se u skladu sa ugovorom na stanje duga, po ugovorenoj kamatnoj stopi, a prihodi po kamatama se priznaju na obračunskoj osnovi.

Na kreditne i druge plasmane poslije ugovorenog roka dospjeća obračunava se zatezna kamata.

Kamate se obračunavaju mjesečno, osim u slučajevima kada je to ugovorom drugačije definisano.

Dividende za akcije i naknade za ostala vlasnička ulaganja priznaju se u prihode kada su objavljene ili primljene.

U prihode od naknada (provizija) uključuju se neamatni prihodi po osnovu bankarskih usluga platnog prometa u zemlji, platnog prometa sa inostranstvom, obrade kreditnih zahtjeva, izdavanja garancija, otvaranja akreditiva i izdavanja drugih oblika jemstva Banke, mjenjačkih poslova i prihodi po ostalim bankarskim uslugama.

Prihodi od naknada za odobrenje kredita koji se razgraničavaju prema MRS 18, priznaju se u račun dobiti i gubitka kao kamatni prihod samo u onom dijelu koji se odnosi na tekući vremenski period, po metodi efektivne kamtne stope, a preostali dio ostaje evidentiran na računima PVR-a do dospjeća u slijedećem vremenskom periodu.

Potraživanja po osnovu naknada se klasifikuju po istim principima po kojima se klasifikuje ukupna aktiva Banke.

U grupi ostalih operativnih prihoda, na posebnim računima se iskazuju kursne razlike nastale pri svođenju pozicija bilansa u stranoj valuti na srednji kurs domaće valute, kursne razlike nastale po osnovu kupoprodaje stranih sredstava plaćanja, prihodi od naplate otpisanih potraživanja, prihodi od prodaje imovine banke i prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja materijalne i nematerijalne imovine Banke.

Ponovna vrijednosna usklađivanja koja se odnose na kredite i rezervisanja za nepredviđene i druge obaveze, predstavljaju ukidanje ranijih rezervisanja izvršenih na teret rashoda u slučaju naplate potraživanja ili smanjenja stepena rizičnosti.

U prihode po osnovu stava 1. ovog člana uključuju se: prihodi od ukinutih rezervisanja za identifikovane gubitke po kreditima, kamatama i naknadama, depozitima, dužničkim hartijama od vrijednosti, prihodi od ukidanja rezervisanja za identifikovane gubitke po vanbilansim potencijalnim obavezama i prihodi od ukidanja rezervisanja po ostalim potencijalnim obavezama.

3.14. Rashodi

Troškovi kamata i slični troškovi, troškovi provizija, neto gubitak finansijske djelatnosti, opšti administrativni troškovi, amortizacija, ostali troškovi i negativni efekti vrijednosnih usklađivanja iskazuju se na posebnim računima koji odgovaraju propisanoj bilansnoj šemi računa dobiti i gubitka za banke.

Svi troškovi i rashodi koji se odnose na obračunski period obavezno se iskazuju u finansijskim izvještajima.

U grupi troškova kamata i sličnih troškova iskazuju se: obračunate kamate na primljene depozite, kredite, izdate hartije od vrijednosti, kamate na štedne uloge građana, kursne razlike koje se odnose na obaveze po osnovu kamata u devizama po osnovu ugovorne klauzule, ostali kamatni troškovi, te troškovi kamata iz ranijih godina.

Kamate se obračunavaju mjesečno, osim ako to nije ugovorom drugačije definisano. Obračunate kamate su rashod perioda u kome su sredstva korištena.

Troškovi po osnovu provizija su nekamatni troškovi u koje se uključuju troškovi provizija (naknada) za usluge domaćih i stranih pravnih lica. Obračunate provizije za primljene usluge po poslovima u zemlji i inostranstvu, koje se odnose na obračunski period priznaju se u rashode perioda.

Kao neto gubitak od finansijske djelatnosti priznaje se negativan neto finansijski rezultat (razlika dobitaka i gubitaka) poslovanja Banke sa dužničkim vrijednosnim papirima prilikom njihove prodaje ili vrijednosnog usklađivanja.

Opšti administrativni troškovi predstavljaju operativne rashode poslovanja. Iskazuju se u skladu sa propisanim rasporedom tih troškova u bilansnoj šemi računa dobiti i gubitka za banke. Ovi troškovi uključuju troškove plata, poreza i doprinosa na plate zaposlenih u Banci, troškove dnevnica i službenih putovanja, troškove otpremnina, troškove materijala i slične troškove, troškove usluga, troškove upotrebe vlastitih automobila, troškove poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija, te ostale operativne troškove prema kontnom planu za banke.

U troškove amortizacije nematerijalne i materijalne imovine uključuje se obračunata amortizacija, te rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja materijalne i nematerijalne imovine (MRS 16 Nekretnine postrojenja i oprema).

Kao ostali troškovi poslovanja iskazuju se troškovi na grupi računa negativnih kursnih razlika nastalih po osnovu svođenja bilansnih pozicija u stranoj valuti, zatim troškovi reklame, propagande i reprezentacije, porezi, doprinosi i članarine iz prihoda, toškovi po osnovu penala, kazni i prekršaja i drugi slični troškovi.

Na računu troškova rezervi iskazuju se utvrđena rezervisanja za bilansnu i vanbilansnu aktivnu u skladu sa MRS 39 Finansijski instrumenti: priznavanje i odmjeravanje.

Vrijednosno usklađivanje koje se odnosi na prenosive hartije od vrijednosti koje se posjeduju kao stalna finansijska imovina, interesi od udjela i akcije u povezanim preduzećima vrši se na teret rashoda ispravkom vrijednosti tih ulaganja.

3.15. POREZ NA DOBIT

Porez na dobit se obračunava u skladu sa zakonskim propisima Republike Srpske po propisanoj stopi i na osnovicu utvrđenu u skladu sa Zakonom o porezu na dobit.

Pri obračunu poreza na dobit, privremene razlike koje nastaju po osnovu razlike između računovodstvene i poreske dobiti obračunavaju se u skladu sa MRS-om 12 Porezi na dobitak.

4. PRIHODI PO OSNOVU KAMATA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2016. godina	2015. godina
Prihodi kamata od preduzeća	9.006	9.592
Prihodi kamata od stanovništva	4.235	4.815
Prihodi od sredstva kod drugih banaka	0	2
Kamate po osnovu HoV	31	18
Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	1	1
Ukupno	13.273	14.428

Na osnovu raspoložive dokumentacije, analize primijenjene metodologije Banke i analize kreditnog portfolia na bazi revizorskog uzorka Banka je tokom poslovne 2016. godine priznala dio prihoda od kamata u iznosu od 122 hiljade KM (117 hiljada za pravna lica i 5 hiljada za fizička lica) po plasmanima koji se u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/13 i 01/14) smatraju nenaplativim. Revizorskim postupcima nismo mogli da se uvjerimo u iznos priznatih kamata u korist prihoda za koje postoji vjerovatnoća da neće biti naplaćene.

5. RASHODI PO OSNOVU KAMATA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2016. godina	2015. godina
Rashodi kamata na depozite u stranoj valuti	1.816	2.157
Rashodi kamata na depozite u KM	865	1.076
Rashodi kamata na depozite sa ugovorenom zaštitom od rizika	257	897
Rashodi kamata po uzetim kreditima i pozajmicama	6	6
Rashodi po osnovu HOV	480	4
Ukupno	3.424	4.140

6. PRIHODI PO OSNOVU NAKNADA I PROVIZIJA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2016. godina	2015. godina
Naknade za bankarske usluge u KM	3.982	4.309
Naknade za bankarske usluge - devizno	1.134	1.278
Naknada za kartice	164	216
Ukupno	5.280	5.803

7. RASHODI PO OSNOVU NAKNADA I PROVIZIJA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2016. godina	2015. godina
Naknade za bankarske usluge u zemlji	403	368
Naknade za bankarske usluge sa inostranstvom	76	80
Ostale naknade i provizije	50	50
Ukupno	529	498

8. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2016. godina	2015. godina
Dobici od prodaje HoV	0	0
Naplaćena otpisana potraživanja	49	183
Prihodi od dividendi	24	45
Prihodi od zakupa	236	203
Ostali prihodi	327	3.355
Ukupno	636	3.786

9. OSTALI POSLOVNI RASHODI

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2016. godina	2015. godina
Bruto lična primanja	5.285	5.452
Ostali lični rashodi	274	138
Troškovi materijala	452	506
Troškovi tekućeg održavanja osnovnih sredstava	371	484
Putni troškovi	2	5
PTT usluge	39	45
Telefonski troškovi	111	113
Troškovi elektronskih komunikacija	293	248
Troškovi zakupnina	1.521	2.124
Troškovi reklame i propagande	133	144
Troškovi amortizacije	593	560
Troškovi dnevnica i službenih putovanja	11	16
Troškovi zaštite na radu	3	16
Servisne usluge	251	308
Intelektualne usluge	2	0
Troškovi vještačenja i arbitraže	314	353
Sudski troškovi i angažovanje drugih lica	4.228	371
Troškovi reprezentacije i pomoći radnicima	68	129
Troškovi osiguranja	431	518
Ostali troškovi neproizvodnih usluga	319	256
Gubici po osnovu rashodovanja osnovnih sredstava	3	4
Ostali rashodi	4.536	1.241
Ukupno	19.240	13.030

Sudski troškovi i angažovanje drugih lica u iznosu od 4.228 hiljada KM se u najznačajnijem iznosu odnose na rashode po osnovu sudskog spora sa Brčko Distriktom BiH (3.880 hiljada KM).

Ostali rashodi u iznosu od 4.475 hiljada KM se u najznačajnijem iznosu odnose na rashode po osnovu promjene vrijednosti materijalno stečene imovine (2.689 hiljada KM), rashode po osnovu direktnog otpisa plasmana (663 hiljade KM) i gubitke po osnovu prodaje imovine (372 hiljade KM).

10. TROŠKOVI ZAKUPNINA - OPERATIVNI LIZING

Troškovi zakupnina u poslovnoj 2016. godini iznosili su 1.521 hiljadu KM (u poslovnoj 2015. godini 2.124 hiljade KM). Tokom poslovne 2016. godine Banka je vršila zakup prostorija za Centralu, filijale i šaltere na području na kojem posluje. U cilju osiguranja nesmetanog poslovanja Banka potpisuje ugovore sa zakupodavcima na duži vremenski period. Za poslovni prostor u centru Bijeljine, u kom je smještena centrala Banke, potpisan je dugoročni ugovor o zakupu sa fizičkim licem – većinskim akcionarom. Pored toga, Banka plaća zakup sljedećim zakupodavcima za poslovne prostore na ovim adresama:

Naziv zakupodavca	Tačna adresa
DOO Good	Srpske vojske bb, Han Pijesak
APIF Banja Luka	Trg kralja Petra bb
Mile Jokić	Braće Jugovića bb, Zvornik
Purić Jovan	Obudovac
APIF Banja Luka	Kralja Petra I Oslobođioca 35
Pavlović Jovo	Dvorovi bb
Intergaj Bijeljina	Ive Andrića 41 a
Pavlović Slobodan i Miroslava	Kralja Petra I Karađorđevića 74
Milenko Golić	Gradiška
Simo Brkić	Pelagićevo bb
Duško Ikonić	Rogatica
Grafam Brčko	Safeta Pašalića broj 3
Dragomir Lazić	Crnjelovo
DOO Vukajlović Stanari	Stanari bb
Prizma d.o.o.	Milići
Žitopromet a.d.	Bijeljina
Jelen & Staklorad	Brčko
Rutem d.o.o.	Sarajevo
Mile Gavranović	Prijedor
Nešković d.o.o.	Prijedor
Nešković osiguranje a.d.	Knjaza Miloša bb
Pavlovic Slobodan i Miroslava	Karadjordjeva 1

Preuzete obaveze Banke po osnovu otkazivih ugovora o zakupu poslovnih prostora su sljedeće:

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2016. godina	2015. godina
Ne duže od jedne godine	1	13
Duže od jedne godine, ali kraće od pet godina	119	175
Duže od pet godina	6	611
Ukupno	126	799

Većina ugovora o zakupu zaključena je na neodređeno vrijeme, ali mišljenje rukovodstva je da će u narednom periodu posvetiti veću pažnju i raditi na korekciji postojećih ugovora. U prethodnoj tabeli za period „duže od 5 godina“ prikazane su obaveze Banke po osnovu otkazivih ugovora od 5 do 10 godina. Dalji razvoj, preko 10 godina nije rađen. Od ukupnog iznosa troškova zakupa u toku 2016. godine iznos od 1.369 hiljada KM se odnosi na troškove zakupa prostora povezanih lica.

11. ISPRAVKE ZA POTENCIJALNE GUBITKE
a) Knjiženja (u korist)/na teret prihoda, neto

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Plasmani bankama i krediti plasirani komitentima	-6.924	-1.248
Potraživanja za kamate i ostala potraživanja	-6.136	-4.390
Potencijalne i ugovorene obaveze	-312	-5
Beneficije za zaposlene	-19	2
Ukupno	-13.392	-5.641

b) Kretanja tokom godine na ispravkama vrijednosti

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Kreditni plasirani komitentima	Potraživanja za kamate i ostala aktiva	Potencijalne i ugovorene obaveze	Beneficije za zaposlene	Ukupno
Stanje 31.12.2014. godine	4.441	3.384	102	198	8.105
Izdavanja u toku godine	8.689	32.250	67	0	41.005
Ukidanje rezervisanja	-7.441	-27.860	-61	-4	-35.367
Konačan otpis	0	0	0	0	0
Stanje 31.12.2015. godine	5.689	7.773	108	194	13.764
Izdavanja u toku godine	16.578	21.849	534	10	38.972
Ukidanje rezervisanja	-9.653	-15.714	-222	-29	-25.617
Konačan otpis	0	0	0	0	0
Stanje 31.12.2016. godine	12.614	13.909	420	175	27.118

12. NOVČANA SREDSTVA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
<i>Novčana sredstva</i>		
U KM	5.653	5.729
U stranoj valuti	3.928	2.981
<i>Sredstva kod Centralne banke BiH</i>		
Obavezna rezerva	13.413	14.809
Sredstva preko obavezne rezerve	16.646	12.458
Sredstva kod CBBiH u stranoj valuti	227	452
Ukupno	39.867	36.429

U skladu sa Odlukom Centralne banke BiH o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi, Banka je dužna da održava i obračunava obaveznu rezervu na depozite (koji čine osnovicu za obračun obavezne rezerve) prema stanju na kraju svakog radnog dana u toku deset kalendarskih dana koji prethode periodu održavanja. Odlukom se utvrđuje jedinstvena stopa obavezne rezerve od 10% koju CBBiH primjenjuje na osnovicu za obračun obavezne rezerve. U osnovicu za obračun obavezne rezerve se uključuju obračunate kamate, naknade i provizije koje su dospjele na plaćanje.

Odlukom je, utvrđeno da CBBiH na iznos sredstava obavezne rezerve ne obračunava naknadu. Na iznos sredstava iznad obavezne rezerve, CBBiH obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Evropska centralna banka (ECB) na depozite komercijalnih banaka.

13. SREDSTVA KOD DRUGIH BANAKA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Sredstva kod inostranih banaka u stranoj valuti	8.549	13.229
Sredstva kod domaćih banaka u stranoj valuti	303	293
Ukupno	8.852	13.522

14. KREDITI PLASIRANI KOMITENTIMA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Kratkoročni krediti	32.900	51.385
Dugoročni krediti	70.641	82.008
Ukupno	103.541	133.393
Ispravka vrijednosti kredita plasiranih komitentima	12.614	5.689
Ukupno	90.927	127.704

Nekvalitetni plasmani Banke (kategorija C, D i E) iznose 37.144 hiljade KM, odnosno 35,87% ukupnih plasmana.

Nadalje, Banka je izvršila ispravku u značajnom iznosu po plasmanima iz uzorka, ali isti kasne sa otplatom od 184 dana i više, tako da je neizvjesna naplata plasmana redovnim putem po dospijeću, što može uticati na visinu ispravki po istim u narednim periodima.

Značajan porast iznosa ispravki potraživanja po plasmanima je posljedica toga što Banka u ranijim godinama nije vršila adekvatnu ispravku u skladu sa usvojenom internom metodologijom, načelom opreznosti i procjenom otplatnih sposobnosti korisnika kredita.

Analizom kreditnih dosijea, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na dan 31.12.2016. godine ima značajnu izloženost prema grupi povezanih pravnih lica – Bobar grupi u iznosu od 2.017 hiljada KM za koje je formirana ispravka vrijednosti u iznosu od 1.010 hiljada KM. Potraživanja Banke po navedenim plasmanima su osigurana kvalitetnim kolateralima u skladu sa tačkom 10. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/13 i 01/14). Navedena grupa ima u značajnom iznosu dospjele obaveze po glavnici prema Bobar banci a.d. Bijeljina – u likvidaciji (nad kojom je 24.01.2017. godine otvoren stečaj), a ista kasne sa otplatom obaveza prema Banci od 427 do 1.037 dana. Banka je za navedene plasmane pokrenula izvršne postupke tokom 2015. godine radi naplate istih, ali su nadležni organi obustavili dio izvršnih postupaka po ličnim mjenicama, te postoji određena neizvjesnost u naplati iz kolaterala po ličnim mjenicama.

Analizom kreditnih dosijea, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na dan 31.12.2016. godine ima potraživanja od grupe povezanih lica sa Bankom u iznosu od 7.289 hiljada KM za koje je formirana ispravka vrijednosti u iznosu od 1.822 hiljade KM. Potraživanja Banke po navedenim plasmanima su osigurana kvalitetnim kolateralima u skladu sa tačkom 10. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/13 i 01/14). Navedena grupa ima u značajnom iznosu dospjele obaveze po glavnici prema Bobar banci a.d. Bijeljina – u likvidaciji (nad kojom je 24.01.2017. godine otvoren stečaj), a ista kasne sa otplatom obaveza prema Banci od 184 do 611 dana. Nadalje, ova grupa pravnih lica ne ostvaruje prihode iz redovnog poslovanja dovoljne za uredno izmirivanje obaveza prema Banci. Takođe, uočili smo da Banka vrši reprogram i refinansiranje kredita navedenim klijentima, uz odobravanje grejs perioda, iako nisu bili uredni tokom izmirivanja svojih obaveza prema Banci prije navedenih reprograma i refinansiranja. Navedeno može predstavljati rizik za Banku sa stanovišta naplate kredita u budućem periodu redovnim putem po dospijeću, s obzirom na kašnjenje otplate u prethodnim periodima.

Analizom kreditnih dosijea na osnovu uzorka Banka na 31.12.2016. godine ima značajnu izloženost prema grupi povezanih pravnih lica (Tesla d.d. Brčko, Klas MPP d.o.o. Brčko i MD Bukvić d.o.o. Brčko) u iznosu od 3.394 hiljade KM za koje je formirana ispravka vrijednosti u iznosu od 286 hiljada KM i kasne sa otplatom obaveza prema Banci od 306 do 550 dana. Nadalje, ova grupa pravnih lica ne ostvaruje prihode iz redovnog poslovanja dovoljne za uredno izmirivanje obaveza prema Banci. Navedeno može predstavljati rizik za Banku sa stanovišta naplate plasmana u budućem periodu redovnim putem po dospijeću, s obzirom na kašnjenje otplate u prethodnim periodima.

Analizom kreditnih dosijea, na osnovu uzorka, Banka na 31.12.2016. godine ima značajnu izloženost prema pojedinim klijentima, te da vrši reprogram i refinansiranje kredita navedenim klijentima, uz odobravanje grejs perioda, iako nisu bili uredni tokom izmirivanja svojih obaveza prema Banci prije navedenih reprograma i refinansiranja. Navedeno može predstavljati rizik za Banku sa stanovišta naplate kredita u budućem periodu redovnim putem po dospijeću, s obzirom na kašnjenje otplate u prethodnim periodima.

Kratkoročni krediti domaćim preduzećima su plasirani uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 2,00% do 12,00% godišnje. Većina navedenih kredita je obezbijedena hipotekom na nekretninama, zalagama na pokretnoj imovini ili hartijama od vrijednosti.

Kratkoročni krediti stanovništvu su plasirani uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 0,10% do 13,95% godišnje. Većina navedenih kredita je obezbijedena mjenicama, žirantima, hipotekom na nekretninama ili zalagama na pokretnoj imovini.

Kreditni preko jedne godine domaćim preduzećima u KM su plasirani preduzećima uglavnom na period od dvije do dvadeset pet godina, uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 4,60% do 13,00%. Navedeni krediti su obezbijedeni hipotekom na nekretninama, zalagama na pokretnoj imovini ili hartijama od vrijednosti, mjenicama i naložima za prenos.

Kreditni preko jedne godine stanovništvu u KM su plasirani uglavnom na period od dvije do dvadeset godina, uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 1,50% do 14,00%. Navedeni krediti su obezbijedeni hipotekom na nekretninama, zalagama na pokretnoj imovini ili hartijama od vrijednosti.

Geografska koncentracija plasiranih kredita komitentima od strane Banke u kreditnom portfoliju obuhvataju komitente sa sjedištem na području BiH.

Koncentracija ukupno plasiranih kredita komitentima od strane Banke značajna je kod slijedećih djelatnosti:

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Trgovina	8.085	19.995
Građevinarstvo	9.230	13.600
Poljoprivreda i proizvodnja	24.279	23.327
Energetika i rudarstvo	12.328	14.021
Stanovništvo	41.744	46.136
Ostalo	7.875	16.313
Ukupno	103.541	133.393

15. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI I UČEŠĆA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Hartije od vrijednosti i učešća	355	948
Ukupno	355	948

Hartije od vrijednosti se odnose na učešće u kapitalu Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banja Luka (107 hiljada KM) i Banjalučke berze a.d. Banja Luka (245 hiljada KM) i ostalih emitenata (3 hiljade KM). Navedene hartije su iskazane na poziciji udjeli (učešća) u pridruženo pravno lice, iako se iste ne odnose na pridružena pravna lica kako je to definisano u MRS 28 - Investicije u pridružene entitete.

16. NEKRETNINE, INVESTICIONE NEKRETNINE, OPREMA I NEMATERIJALNA ULAGANJA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Zemljište	Gradevinski objekti	Investicione nekretnine	Oprema	Investicije u toku	Ukupno	Nematerijalna ulaganja
Nabavna vrijednost:							
Stanje 01.01.2015. godine	762	16.320	2.792	3.502	356	23.733	898
Nabavke u toku perioda	1.727	182	0	545	710	3.164	0
Rashodovanje	0	-697	0	-237	0	-934	0
Efekti procjene fer vrijednosti	0	0	0	0	0	0	0
Prenosi na investicije u toku	0	-54	0	0	0	-54	0
Prenosi sa nekretnina	0	0	0	0	-568	-568	0
Stanje na 31.12.2015. godine	2.489	15.751	2.792	3.810	498	25.340	898
Nabavke u toku perioda	0	0	0	175	102	277	0
Rashodovanje/prodaja	-856	-129	-472	-28	0	-1.486	0
Efekti procjene fer vrijednosti	-26	976	96	-18	0	1.028	0
Prenosi na investicije u toku	0	0	0	0	0	0	0
Prenosi sa nekretnina	0	0	0	0	-146	-146	0
Stanje 31.12.2016. godine	1.607	16.598	2.416	3.939	454	25.014	898
				3.939			
Ispravka vrijednosti				0			
Stanje 01.01.2015. godine	0	4.968	0	2.584	0	7.553	712
Amortizacija u toku perioda	0	205	0	295	0	500	55
Efekti procjene fer vrijednosti	0	0	0	0	0	0	0
Rashodovanje	0	-301	0	-223	0	-524	0
Prenosi sa nekretnina	0	-13	0	0	0	-13	0
Stanje na 31.12.2015. godine	0	4.860	0	2.657	0	7.516	768
Amortizacija u toku perioda	0	203	0	339	0	542	51
Efekti procjene fer vrijednosti	0	1.252	0	-787	0	465	-27
Rashodovanje	0	-68	0	-242	0	-310	-2
Prenosi sa nekretnina	0	0	0	0	0	0	0
Stanje 31.12.2016. godine	0	6.246	0	1.967	0	8.214	790
		6.246		1.967			
Sadašnja vrijednost		0		0			
31.12.2015. godine	2.489	10.891	2.792	1.154	498	17.824	130
31.12.2016. godine	1.607	10.352	2.416	1.972	453	16.800	108

Banka je izvršila procjenu vrijednosti imovine na 31.12.2016. godine u skladu sa zahtjevima MRS/MSFI.

Na dan 31. decembra 2016. godine Banka nema tereta, niti zaloga nad svojim nekretninama i investicionim nekretninama.

17. OBRAČUNATA KAMATA I OSTALA AKTIVA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Potraživanja za kamate	13.213	11.302
Potraživanja za naknade	380	323
Potraživanja po osnovu platnih kartica	411	362
Potraživanja od zaposlenih	9	23
Zalihe materijala	39	55
Unaprijed plaćeni troškovi	40	232
Potraživanja za zgradu od Vlade Brčko Distrikta	0	814
Stečena materijalna imovina naplatom potraživanja	11.394	5.375
Potraživanja za bolovanja koja se refundiraju	66	67
Potraživanja u obračunu - Western union	223	152
Ostala potraživanja	963	379
Ukupno	26.737	19.084
Ispravka vrijednosti obračunatih kamata i naknada	13.300	7.116
Ispravka vrijednosti potraživanja za zgradu od Vlade Brčko Distrikta	0	197
Ispravka vrijednosti ostale aktive	610	461
U k u p n o	12.827	11.310

Neto potraživanja za kamate i naknade na kredite plasirane komitentima sa stanjem na dan 31. decembra 2016. godine iznose 293 hiljade KM.

Analizom kreditnih dosijea, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na dan 31.12.2016. godine ima potraživanje za kamate prema grupi povezanih pravnih lica – Bobar grupi u iznosu od 2.080 hiljada KM za koje je formirana ispravka vrijednosti u cijelom iznosu. Potraživanja Banke po navedenim plasmanima su osigurana kvalitetnim kolateralima u skladu sa tačkom 10. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/13 i 01/14). Navedena grupa ima u značajnom iznosu dospjele obaveze po kamati prema Bobar banci a.d. Bijeljina – u likvidaciji (nad kojom je 24.01.2017. godine otvoren stečaj). Navedena grupa ima u značajnom iznosu dospjele obaveze po glavnici prema Bobar banci a.d. Bijeljina – u likvidaciji (nad kojom je 24.01.2017. godine otvoren stečaj). Banka je za navedene plasmane pokrenula izvršne postupke tokom 2015. godine radi naplate istih, ali su nadležni organi obustavili dio izvršnih postupaka po ličnim mjenicama, te postoji određena neizvjesnost u naplati iz kolaterala po ličnim mjenicama.

Analizom kreditnih dosijea, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na dan 31.12.2016. godine ima potraživanje za kamate od grupe povezanih lica sa Bankom u iznosu od 469 hiljada KM za koje je formirana ispravka vrijednosti u cijelom iznosu. Potraživanja Banke po navedenim plasmanima su osigurana kvalitetnim kolateralima u skladu sa tačkom 10. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/13 i 01/14). Navedena grupa ima u značajnom iznosu dospjele obaveze po glavnici prema Bobar banci a.d. Bijeljina – u likvidaciji (nad kojom je 24.01.2017. godine otvoren stečaj), a ista kasne sa otplatom obaveza prema Banci od 184 do 611 dana. Nadalje, ova grupa pravnih lica ne ostvaruje prihode iz redovnog poslovanja dovoljne za uredno izmirivanje obaveza prema Banci. Takođe, uočili smo da Banka vrši reprogram i refinansiranje kredita navedenim klijentima, uz odobravanje grejs perioda, iako nisu bili uredni tokom izmirivanja svojih obaveza prema Banci prije navedenih reprograma i refinansiranja. Navedeno može predstavljati rizik za Banku sa stanovišta naplate kredita u budućem periodu redovnim putem po dospeljeću, s obzirom na kreditnu istoriju korisnika kredita.

Analizom kreditnih dosijea, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na 31.12.2016. godine ima potraživanje za kamate prema grupi povezanih pravnih lica (Tesla d.d. Brčko, Klas MPP d.o.o. Brčko i MD Bukvić d.o.o. Brčko) u iznosu od 643 hiljade KM za koje je formirana ispravka vrijednosti u cijelom iznosu. Nadalje, ova grupa pravnih lica ne ostvaruje prihode iz redovnog poslovanja dovoljne za uredno izmirivanje obaveza prema Banci. Navedeno može predstavljati rizik za Banku sa stanovišta naplate plasmana u budućem periodu redovnim putem po dospeljeću, s obzirom na kreditnu istoriju korisnika kredita.

Nadalje, Banka je izvršila ispravku potraživanja za kamate u značajnom iznosu po plasmanima iz uzorka, ali isti kasne sa otplatom od 184 dana i više, tako da je neizvjesna naplata kamata po dospeljeću i redovnim putem, što može uticati na visinu ispravki po istim u narednim periodima.

Banka je zbog naplate nekvalitetnih plasmana preuzela značajan broj kolaterala (35 nekretnina) u iznosu od 11.394 hiljade KM. Stečena materijalna imovina naplatom potraživanja se povećala u odnosu na prethodnu godinu za 6.592 hiljade KM odnosno za 137,28%. Revizorskim postupcima se nismo u dovoljnoj mjeri uvjerali da je prodaja stečene imovina izvjesna u razumnom roku.

18. DEPOZITI KOMITENATA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Depoziti po viđenju u KM	45.097	50.305
Depoziti po viđenju u stranoj valuti	16.449	19.558
Kratkoročni depoziti u KM	1.306	13.871
Kratkoročni depoziti u stranoj valuti	2.470	2.956
Dugoročni depoziti u KM	19.037	23.149
Dugoročni depoziti u stranoj valuti	42.869	46.762
Ukupno	127.228	156.601

Na depozite po viđenju u KM, Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0,00% do 4,00%. Na kratkoročno oročene depozite preduzeća u KM, Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0% do 3,10%, u zavisnosti od perioda oročenja. Na dugoročno oročene depozite preduzeća (preko jedne godine) u KM Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0% do 5,40%.

Na kratkoročno oročene depozite preduzeća u stranoj valuti, Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0% do 2,70% u zavisnosti od perioda oročenja. Za dugoročno oročene depozite preduzeća u stranoj valuti (preko jedne godine), Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 2,80% do 3,30%.

Na kratkoročno oročene depozite stanovništva u KM, Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0,10% do 5,20%, u zavisnosti od perioda oročenja. Na dugoročno oročene depozite stanovništva (preko jedne godine) u KM Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0% do 6,20%.

Na kratkoročno oročene depozite stanovništva u stranoj valuti, Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0% do 5,20% u zavisnosti od perioda oročenja. Za dugoročno oročene depozite stanovništva u stranoj valuti (preko jedne godine), Banka obračunava godišnju kamatnu stopu od 0% do 6,50%.

Banka na oročene depozite primjenjuje konformni metod obračuna kamate. U zavisnosti od tržišnih uslova, kao i u slučajevima od posebnog značaja za Banku, Uprava banke može donijeti posebne odluke o primjeni veće kamatne stope u odnosu na kamatne stope utvrđene internim aktima.

U narednoj tabeli prikazana je sektorska struktura depozita komitenata na dan 31. decembra 2016. i 2015. godine:

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	2016. godina	2015. godina
<i>Depoziti po viđenju u KM</i>		
Vlada i vladine institucije	4.692	9.180
Javna i državna preduzeća	3.618	836
Privatna preduzeća i društva	9.391	10.364
Neprofitne organizacije	1.448	2.355
Banke i bankarske institucije	6	1
Nebankarske finansijske institucije	815	727
Građani	25.127	26.842
<i>Depoziti po viđenju u stranoj valuti</i>		
Vlada i vladine institucije	1	1
Javna i državna preduzeća	9	12
Privatna preduzeća i društva	1.607	2.406
Neprofitne organizacije	20	15
Građani	14.812	17.124
<i>Kratkoročni depoziti u KM</i>		
Vlada i vladine institucije	0	12.170
Privatna preduzeća i društva	271	164
Neprofitne organizacije	0	0
Banke i bankarske institucije	0	0
Nebankarske finansijske institucije	0	400
Građani	1.035	1.137
<i>Kratkoročni depoziti u stranoj valuti</i>		
Vlada i vladine institucije	0	0
Javna i državna preduzeća	0	0
Privatna preduzeća i društva	0	200
Neprofitne organizacije	0	0
Nebankarske finansijske institucije	0	0
Građani	2.470	2.756
<i>Dugoročni depoziti u KM</i>		
Vlada i vladine institucije	0	0
Javna i državna preduzeća	0	0
Privatna preduzeća i društva	1.277	2.378
Neprofitne organizacije	0	0
Nebankarske finansijske institucije	0	971
Građani	17.760	19.800
<i>Dugoročni depoziti u stranoj valuti</i>		
Vlada i vladine institucije	0	0
Javna i državna preduzeća	7	7
Privatna preduzeća i društva	678	635
Neprofitne organizacije	0	0
Nebankarske finansijske institucije	0	500
Građani	42.184	45.620
Ukupno	127.228	156.601

19. OBAVEZE PO KREDITIMA

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
<i>Dugoročni krediti u KM</i>		
Fond stanovanja Republike Srpske - finansiranje i kupovina stanova. Otplata kredita se vrši u skladu sa programima otplate krajnjih korisnika kredita. Kamata se obračunava po stopi šestomjesečni EURIBOR + marža u iznosu od 0,8 do 2,3%.	3.970	3.527
Fond za razvoj Istočnog dijela Republike Srpske - pruža pomoć u projektima razvoja u istočnom dijelu Republike Srpske. Otplata kredita se vrši u skladu sa programima otplate krajnjih korisnika kredita. Kamata se obračunava po stopi šestomjesečni EURIBOR + marža u iznosu od 0,8 do 2,3%.	785	613
Fond za razvoj i zapošljavanja Republike Srpske - finansiranje projekata razvoja. Otplata kredita se vrši u skladu sa programima otplate krajnjih korisnika kredita. Kamata se obračunava po stopi šestomjesečni EURIBOR + marža u iznosu od 0,8 do 2,3%.	5.454	4.028
Fond Vlade Brčko Distrikta za poljoprivredu	280	334
IFAD	303	303
Ukupno	10.792	8.804

20. OSTALE OBAVEZE

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
<i>Obaveze u KM</i>		
Obaveze po kamati	93	197
Obaveze prema dobavljačima	142	257
Obaveze za poreze	0	85
Obaveze za dividende	1.340	
Primljeni avansi	52	20
Pasivna vremenska razgraničenja - razgraničeni prihodi naknada za obradu kreditnih zahtjeva	1.292	1.586
Ostala pasivna vremenska razgraničenja	112	112
Ostale obaveze	596	1.306
<i>Obaveze u stranoj valuti</i>		
Obaveze po kamati	17	8
Obaveze prema dobavljačima	17	20
Ostale obaveze	1.410	1.517
Ukupno	5.072	4.996

Na poziciji obaveza za dividende iskazan je iznos obaveze za dividende po prioritetnim akcijama koja po prospektu o emisiji istih dostiže na naplatu najkasnije 30. juna svake godine, a odnose se na obaveze iz 2014. i 2015. godine (ukupno 860 hiljada KM). Ista nije isplaćena u skladu sa prospektom, a revizorskim postupcima se nismo uvjerali da su vlasnici prioritetnih akcija iskoristili svoja druga prava definisana prospektom o emisiji navedenih akcija.

Nadalje, Banka je ukalkulisala obavezu za dividendu po prioritetnim akcijama za 2016. godinu u iznosu od 480 hiljada KM.

Na poziciji ostalih obaveza u stranoj valuti (1.410 hiljada KM) najveći iznos se odnosi na razgraničenu obavezu za kamatu po osnovu oročenih depozita (1.404 hiljade KM).

21. KAPITAL

Akcijski kapital

Akcijski kapital Banke formiran je inicijalnim ulozima akcionara i emisijama novih akcija. Akcionari imaju pravo upravljanja Bankom, kao i da učestvuju u raspodjeli dobiti.

Na dan 31. decembra 2016. godine akcijski kapital Banke iznosi 32.375.231 KM i sastoji se od 26.375.231 običnih akcija, nominalne vrijednosti jedne akcije od 1 KM i 6.000.000 prioriternih nekumulativnih konvertibilnih akcija nominalne vrijednosti jedne akcije od 1 KM. Sve akcije su u potpunosti uplaćene.

Vlasnička struktura akcijskog kapitala Banke na dan 31. decembra 2016. godine je sljedeća:

Opis	31.12.2016. godine	Udio u %	% sa pravom glasa	31.12.2015. godine	Udio u %	% sa pravom glasa
Kompanija Slobomir Popovi	8.935	28%	34%	2.935	11%	16%
Miroslava Pavlović	8.845	27%	32%	8.823	33%	40%
Slobodan Pavlović	8.823	27%	32%	8.823	33%	40%
Fond za restituciju Republike Srpske a.d. Banja Luka	2.500	8%	0%	2.500	9%	0%
Akcijski fond Republike Srpske a.d. Banja Luka	2.500	8%	0%	2.500	9%	0%
Mile Pavlović - Popovi	383	1%	1%	384	1%	1%
Ostali	389	1%	1%	410	2%	3%
Ukupno	32.375	100%	100%	26.375	100%	100%

Banka je dužna da održava minimalni koeficijent adekvatnosti kapitala od 12%, koji je ustanovljen od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske, na bazi Bazelske konvencije. Na dan 31. decembra 2016. godine, pokazatelj adekvatnosti kapitala, obračunat od strane Banke, po regulatornim zahtjevima je bio 13,13%.

Banka je u toku 2016. godine izvršila emisiju običnih akcija u iznosu od 6.000 hiljada KM. Uplata navedenog iznosa je u cijelosti izvršena 27.09.2016. godine. Komisija za hartije od vrijednosti Republike Srpske je rješenjem od 21.10.2016. godine proglasila navedenu emisiju uspješnom.

Zakonske rezerve

Zakonske rezerve predstavljaju izdvajanja iz raspodjele dobiti u skladu sa članom 231. Zakona o privrednim društvima, i to najmanje u visini 5% od dobiti tekuće godine, dok rezerva ne dostigne Statutom utvrđenu srazmjeru prema osnovnom kapitalu, a najmanje 10% osnovnog kapitala. Ukoliko se zakonske rezerve smanje, moraju se dopuniti do propisanog iznosa.

Posebne rezerve za kreditne gubitke

Posebne rezerve za kreditne gubitke predstavljaju rezerve nastale u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikacija aktive banaka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/13 i 01/14), donijetom od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske (ABRS). Navedene rezerve nastaju kao razlika između vrednovanja kreditnog portfolia Banke u skladu sa regulatornim zahtjevima ABRS, i metodologije obračuna rezervisanja koja je zasnovana na primjeni MRS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje“. Iznos nedostajućih rezervi se iskazuje kao odbitna stavka kapitala.

Revizorskim postupcima, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da je Banka izvršila obračun i evidentiranje rezervi za kreditne gubitke u procentima propisanim u navedenoj Odluci ABRS-a.

Nakon izvršenog obračuna rezervisanja po propisima ABRS na dan 31. decembar 2016. godine, ukupne nedostajuće rezerve Banke po regulatoru iznose 4.493 hiljade KM.

Rezerve Banke na dan 31. decembra 2016. godine mogu se prikazati na sljedeći način:

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Zakonske rezerve	1.671	1.671
Formirane regulatorne rezerve	1.329	1.329
Ukupno	3.000	3.000

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Ukupne rezerve po regulatornom zahtjevu za bilans i vanbilans	32.670	31.685
Ukupna ispravka vrijednosti po MRS 39 i MRS 37 (za bilans i vanbilans)	26.848	13.478
Posebne rezerve za regulatorne gubitke po regulativi ABRS	1.329	1.329
Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulativi ABRS	4.493	16.878

Revalorizacione rezerve

Banka na 31.12.2016. godine ima formirane revalorizacione rezerve po osnovu procjene imovine u iznosu od 5.248 hiljada KM. U skladu sa MRS/MSFI Banka je izvršila procjenu imovine na 31.12.2016. godine i po osnovu iste izvršila ukidanje revalorizacionih rezervi u iznosu od 291 hiljadu KM po osnovu pokrića negativnih efekata procjene i povećanje od 1.072 hiljade KM po osnovu preostalih revalorizacionih rezervi. Ostali dio ukinutih revalorizacionih rezervi se odnosi na smanjenje istih po osnovu prodaje imovine.

22. ZARADA PO AKCIJI

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Neto dobitak tekuće godine	-17.209	426
Prosječan ponderisan broj izdatih akcija	32.375	26.375
Obična i razrijeđena zarada po akciji u KM	-0,5316	0,0162

Agencija za bankarstvo Republike Srpske svojim aktom nije dala saglasnost Banci za raspodjelu dobiti za 2014. i 2015. godinu kojom je bila predviđena i isplata dividende po prioritetnim akcijama u iznosu od 860 hiljada KM. Revizorskim postupcima se nismo uvjerali da su vlasnici prioritetnih akcija iskoristili svoja druga prava definisana prospektom o emisiji navedenih akcija.

Nadalje, Banka je ukalkulisala obavezu za dividendu po prioritetnim akcijama za 2016. godinu u iznosu od 480 hiljada KM.

23. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Tekući porez	0	612
Odgodeni porez	0	0
U k u p n o	0	612

b) Usaglašavanje poreza na dobit i rezultata poslovanja prije oporezivanja i propisane poreske stope

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
<i>Dobit prije oporezivanja</i>	-17.209	1.038
Porez na dobit obračunat po stopi od 10%	-1.721	104
Poreski efekti rashoda/prihoda koji se ne priznaju u poreskom bilansu	1.721	508
Porez na dobit priznat u bilansu uspjeha	0	612

24. POTENCIJALNE I UGOVORENE OBAVEZE

a) Platve i činidbene garancije i ostale preuzete neopozive obaveze

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Garancije:		
Platve garancije u KM	3.036	7.023
Činidbene garancije u KM	8.583	9.483
Preuzete neopozive kreditne obaveze	3.201	7.143
U k u p n o	14.820	23.649

Na dan 31. decembra 2016. godine rezerva za potencijalne gubitke po osnovu vanbilansnih stavki iznosi 325 hiljada KM (31. decembar 2015. godine: 15 hiljada KM).

Banka je sklopila ugovor o izdavanju nekretnine u Doboju u kojem je definisano da će zakupcu isplatiti 200 hiljada KM ukoliko se navedeni ugovor raskine u prvih 10 godina trajanja istog. Navedeni iznos prema MRS 37 – *Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina* predstavlja potencijalnu obavezu i istu je u skladu sa paragrafom 86 navedenog MRS-a trebalo objelodaniti u napomenama uz finansijske izvještaje.

b) Usaglašenost sa zakonskim propisima

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa računovodstvenim standardima i propisima Republike Srpske koji su ustanovljeni od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

Na dan 31. decembra 2016. godine ukupan iznos stalne imovine obračunat u skladu sa Zakonom o bankama i propisima ABRS-a u odnosu na osnovni kapital iznosio je 81,46% dok je propisani maksimum 50%. Banka za navedeno prekoračenje nije pribavila posebno odobrenje ABRS.

Na dan 31. decembra 2016. godine, izloženost Banke kreditnom riziku prema grupi povezanih lica sa Bankom iznosi 8.598 hiljada KM, što predstavlja 43,86% osnovnog kapitala. U skladu sa Odlukom Agencije za bankarstvo Republike Srpske za izloženost kreditnom riziku prema grupi povezanih lica koja je pokrivena adekvatnim kolateralom dozvoljena je izloženost od 25% do 40% osnovnog kapitala Banke. Banka za navedeno prekoračenje nije pribavila posebno odobrenje ABRS.

Banka je dužna da održava minimalni koeficijent adekvatnosti kapitala od 12%, koji je ustanovljen od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske, na bazi Bazelske konvencije. Na dan 31. decembra 2016. godine, pokazatelj adekvatnosti kapitala, obračunat od strane Banke, po Zakonu o bankama i propisima ABRS-a je bio 13,13%. Banka na 31.12.2016. godine ima iskazan neto kapital obračunat u skladu sa zahtjevima Agencije za bankarstvo Republike Srpske u iznosu od 16.673 hiljade KM, dok je propisani minimum 15.000 hiljada KM.

Zbog održavanja pokazatelja (izloženost Banke kreditnom riziku prema grupi povezanih lica i adekvatnosti kapitala) propisanih Zakonom o bankama i propisima ABRS-a, kao i zbog gubitka u iznosu od 17.209 hiljada KM iskazanog za 2016. godinu, Banka bi u budućem periodu trebala poboljšati adekvatnost kapitala i uložiti dodatne napore u naplati plasmana, kako ne bi bilo ugroženo načelo stalnosti poslovanja.

Na dan 31. decembra 2016. godine Banka je po svim drugim pokazateljima bila usklađena sa računovodstvenim standardima i propisima Republike Srpske koji su ustanovljeni od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

v) Sudski sporovi

Na dan 31. decembra 2016. godine protiv Banke se vodi 15 sudskih sporova od strane pravnih i fizičkih lica. Po procjeni pravnog sektora Banke i njenih pravnih zastupnika, ukupna vrijednost tih sporova iznosi 2.784 hiljade KM. Navedeni iznos ne uključuje eventualne zatezne kamate koje mogu biti utvrđene po okončanju sudskih sporova. Banka je formirala rezervisanje za obezbjeđenje od potencijalnih gubitaka po ovom osnovu u iznosu od 95 hiljada KM.

Veći sporovi uključuju sporove protiv Banke i to: David Šekularac u iznosu potraživanja od 1.747 hiljada KM, Natura Vita d.o.o. Teslić na iznos potraživanja od 205 hiljada KM i Privredna banka d.d. Sarajevo, Sarajevo na iznos potraživanja od 455 hiljada na ime neosnovanog bogaćenja ili korišćenje jedne poslovne zgrade u Brčkom u periodu od 2000. do 2008. godine koju je Banka kupila od Brčko Distrikta BiH 24. oktobra 2003. godine. Banka je po ovom istom osnovu tužila Brčko Distrikt (prodavac poslovnog objekta u Brčkom) za neosnovano bogaćenje i nadoknadu gubitka u ukupnom iznosu od 22.000 hiljada KM.

Procijenjena vrijednost sudskih sporova koje Banka vodi protiv pravnih i fizičkih lica iznosi 22.489 hiljada KM, ukupan broj ovih sudskih sporova je 26.

25. PORESKI RIZICI

Republika Srpska i Bosna i Hercegovina trenutno imaju više zakona koji regulišu razne poreze uvedene od strane nadležnih organa. Porezi koji se plaćaju uključuju porez na dodatu vrijednost, porez na dobit i poreze na plate (socijalne poreze), zajedno sa drugim porezima. Pored toga, zakoni kojima se regulišu ovi porezi nisu bili primjenjivani duže vrijeme za razliku od razvijenijih tržišnih privreda, dok su propisi kojim se vrši implementacija ovih zakona često nejasni ili ne postoje. Shodno tome, u pogledu pitanja vezanih za poreske zakone ograničen je broj slučajeva koji se mogu koristiti kao primjer. Često postoje razlike u mišljenju među državnim i entitetskim ministarstvima i institucijama u vezi sa pravnom interpretacijom zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa. Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog regulisanja (na primjer, pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrola od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje jako strogih kazni i zateznih kamata.

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o Poreskoj upravi Republike Srpske, period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od trenutka kada je obaveza nastala. Ove činjenice utiču da poreski rizik u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini bude značajniji od onog u zemljama sa razvijenijim poreskim sistemom.

Pored navedenog, Banka ima značajne transakcije sa povezanim pravnim i fizičkim licima. Iako rukovodstvo Banke smatra da Banka posjeduje dovoljnu i adekvatnu prateću dokumentaciju u vezi sa transfernim cijenama, postoji neizvjesnost da se zahtjevi i tumačenja poreskih i drugih organa razlikuju od tumačenja rukovodstva. Rukovodstvo Banke smatra da eventualna različita tumačenja neće imati materijalno značajnih posljedica po finansijske izvještaje Banke.

26. TEKUĆA EKONOMSKA SITUACIJA I NJEN UTICAJ NA POSLOVANJE BANKE

U toku 2016. godine Banka je bila pod određenim uticajem globalne ekonomske i finansijske krize. Kao posljedica navedenih dešavanja Banka je imala značajan odliv depozita, te su isti na 31.12.2016. smanjeni za 29.373 hiljade KM ili 18,76% u odnosu na 31.12.2015. godine. Ipak, tokom 2016. godine, Banka nije imala značajnijih problema sa likvidnošću.

Banka u kontinuitetu ima smanjenje depozitne i kreditne aktivnosti u prethodne tri godine (31.12.2013. – 31.12.2016.), te su depoziti na 31.12.2016. godine manji za 78.042 hiljade KM ili 38,02% u odnosu na 31.12.2013. godine, dok su plasmani manji za 44.425 hiljada KM ili 30,02%.

Do sada, tekuća finansijska kriza je imala ograničen uticaj na finansijski položaj i performanse Banke, prije svega zahvaljujući internim politikama upravljanja rizicima i regulatornim ograničenjima. Banka je usvojila nove politike u vezi sa odobravanjem kredita, prihvatanjem sredstava obezbjeđenja, politike procjene, kao i politike upravljanja sredstvima. Banka pažljivo i na redovnoj osnovi prati kreditni rizik, rizik likvidnosti, kamatni i devizni rizik. Očekuje se da će i likvidnost u budućem periodu biti na zadovoljavajućem nivou.

Pogoršanje ekonomske situacije u zemlji vjerovatno će uticati na položaj određenih industrijskih grana, kao i na sposobnost nekih klijenata da servisiraju svoje kreditne obaveze prema Banci. Takva situacija može uticati na rezervisanja Banke za gubitke po osnovu obezvređenja u 2016. godini, a zatim i na druga područja u kojima se od rukovodstva Banke očekuje da daje procjene, uključujući i procjenu vrijednosti sredstava obezbjeđenja i hartija od vrijednosti. Finansijski izvještaji za 2016. godinu sadrže značajne računovodstvene procjene koje se odnose na gubitke usljed umanjenja vrijednosti imovine, procjenu vrijednosti sredstava. Banka će se u 2017. godini koncentrisati na upravljanje svojim finansijskim portfoliom u skladu sa promjenama u poslovnom okruženju.

27. ODNOSI SA POVEZANIM LICIMA

Na dan 31. decembra 2016. godine, izloženost Banke kreditnom riziku prema grupi povezanih lica sa Bankom iznosi 8.598 hiljada KM, što predstavlja 43,01% osnovnog kapitala i isti su smanjeni za 1,89% (2015. godine - 8.764 hiljade KM). U skladu sa Odlukom Agencije za bankarstvo Republike Srpske za izloženost kreditnom riziku prema grupi povezanih lica koja je pokrivena adekvatnim kolateralom dozvoljena je izloženost od 25% do 40% osnovnog kapitala Banke. Nadalje, Banka na 31.12.2016. godine ima iskazane depozite povezanih lica u iznosu od 364 hiljade KM (31.12.2015. godine 210 hiljada KM) i isti su povećani za 73,33% u odnosu na 31.12.2015. godine.

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
<i>Aktiva</i>		
<i>Kreditni plasirani komitentima</i>		
Kompanija Slobomir	3.297	3.312
Slobomir P univerzitet	3.129	3.307
RTV Slobomir	59	77
Žitopromet	6	1
Grafam	263	235
IBD	241	267
Drina River Bridge	40	40
Aqua City	1.071	1.048
Slobodan Pavlović	107	101
Mile Pavlović	0	0
Ruzica Janković	84	53
Blago Blagojević	44	81
Petar Lazić	16	18
Davor Pejić	73	56
Drago Savić	32	9
Branimir Ivić	4	6
Mirjana Krsmanović	4	4
Milislav Trifunović	6	8
Danijela Gavrić	2	3
Jelena Mihajlović	0	10
Slobodan Krestić	117	124
Predrag Perković	3	4
Milenko Sakotic	1	0
U K U P N O	8.598	8.764

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Pasiva		
Depoziti po viđenju		
Kompanija Slobomir	3	5
Slobomir P univerzitet	11	1
RTV Slobomir	38	26
Žitopromet	158	39
Grafam	10	1
IBD	4	4
Drina River Bridge	1	1
Aqua City	0	0
Disk digitalna replikacija	0	2
Slobodan Pavlovic	3	5
Jovanović Radomir	15	0
Mile Pavlović	1	2
Pavlović Miroslava	10	43
Milošević Miloš	19	36
Milenko Mišanović	0	0
Sasa Tomic	0	1
Sladjana Stojanovic	1	2
Predrag Jovic	0	1
Milovan Erić	1	2
Drago Savic	9	10
Vanja Cosovic	17	2
Aleksandar Vicanovic	0	0
Vladimir Stanojlovic	0	0
Jelana Mihajlovic	7	8
Predrag Perkovic	1	0
Milislav Trifunovic	0	0
Mirjana Krsmanovic	0	0
Branimir Ivic	0	0
Danijela Gavric	0	0
Davor Pejic	5	3
Slobodan Krsmanovic	0	0
Oročeni depoziti		0
Pavlović Slobodan	0	0
Jovanović Radomir	50	0
Mišanović Milenko	0	0
Jelena Mihajlovic	0	16
UKUPNO	364	210

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Pozicije uključene u bilans uspjeha		
Prihodi od kamata		
Kompanija Slobomir	282	260
Slobomir P univerzitet	264	251
RTV Slobomir	7	7
Žitopromet	0	0
Grafam	59	20
IBD	35	4
Drina River Bridge	1	0
Aqua City	153	81
Slobodan Pavlovic	21	0
Mile Pavlović	0	0
Blago Blagojevic	3	0
Slobodan Krstic	16	12
Aleksandar Vicanovic	0	0
Vladimir Stanojlovic	0	0
Ruzica Jankovic	4	0
Jelena Mihajlovic	0	0
Petar Lazic	0	1
Davor Pejic	3	2
Predrag Perkovic	0	1
Branislav Ivic	1	0
Milislav Trifunovic	1	0
Drago Savic	0	0
UKUPNO	850	639
Rashodi od kamata		
Milošević Miloš	0	0
Jovanović Radomir	0	0
UKUPNO	0	0
Prihodi od naknada i provizija		
Kompanija Slobomir	1	22
Slobomir P univerzitet	2	15
RTV Slobomir	1	4
Žitopromet	0	16
Grafam	0	3
IBD	1	2
Drina River Bridge	1	2
Aqua City	1	1
UKUPNO	7	65
Prihodi od zakupnina		
Žitopromet	4	4
UKUPNO	4	4
Rashodi zakupnina		
Pavlović Slobodan	-1.358	-1.553
Kompanija Slobomir	0	-411
Zitopromet ad	-4	-4
Grafam	-7	-7
UKUPNO	-1.369	-1.975
Ostali rashodi		
Pavlović Slobodan	0	0
Pavlović Miroslava	-60	-60
RTV Slobomir	-110	-100
Slobomir P Univerzitet	0	-258
UKUPNO	-170	-418

Članovima Uprave su u 2016. godini isplaćene plate u bruto iznosu od 337 hiljada KM, a u 2015. godini 237 hiljada KM.

28. NAKNADNI DOGAĐAJI

Analizom kreditnih dosijea, na osnovu uzorka, došli smo do saznanja da Banka na dan 31.12.2016. godine ima značajnu izloženost prema grupi povezanih pravnih lica – Bobar grupi (2.017 hiljada KM glavnica i 2.080 hiljada KM kamata) i grupi povezanih lica sa Bankom (7.289 hiljada KM glavnica i 469 hiljada KM kamata). Navedene grupe imaju u značajnom iznosu dospjele obaveze po glavnici prema Bobar banci a.d. Bijeljina – u likvidaciji, nad kojom je 24.01.2017. godine otvoren stečaj. Na osnovu navedenog postoji rizik od jednokratne dospelosti naplate obaveza navedenih grupa povezanih lica prema Bobar banci a.d. Bijeljina – u stečaju, što može dovesti do poteškoća u naplati plasmana Banke prema navedenim grupama povezanih lica.

29. ANALIZA ROČNOSTI SREDSTAVA I OBAVEZA

Naredna tabela prikazuje analizu sredstava i obaveza prema odgovarajućoj dospelosti na osnovu preostalog perioda od datuma bilansa stanja do ugovorenog datuma dospeljeća. Dospelost sredstava i obaveza i mogućnost reprogramiranja kamatonosnih obaveza na dan njihovog dospeljeća, uz prihvatljive troškove, su značajni faktori za ocjenu likvidnosti Banke i njenu izloženost rizicima od promjene kamatnih stopa i deviznih kurseva. Preostali period dospeljeća sredstava i obaveza sa stanjem na dan 31. decembra 2016. godine je sljedeći:

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Do 30 dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
Na da 31.12.2016. godine					
AKTIVA					
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke BiH	48.357	0	0	0	48.357
Sredstva kod drugih banaka	0	0	303	0	303
Kreditni plasirani komitentima	10.781	4.830	22.006	53.310	90.927
Nematerijalna ulaganja	0	0	0	140	140
Hartije od vrijednosti za trgovanje	0	0	0	0	0
Obračunata kamata i ostala aktiva	3.341	73	9.436	355	13.205
Ukupna aktiva	62.479	4.903	31.745	53.805	152.932
PASIVA					
Depoziti komitenata	65.277	7.101	35.087	19.763	127.228
Obaveze po kreditima	0	3	0	10.789	10.792
Obaveze po emitovanim obveznicama	0	0	0	0	0
Ostale obaveze, uključujući obaveze za poreze	4.124	29	183	736	5.072
Ukupna pasiva	69.401	7.133	35.270	31.288	143.092
Ročna neusklađenost	-6.922	-2.230	-3.525	22.517	9.840
Na da 31.12.2015. godine					
Ukupno aktiva	83.047	8.348	30.396	68.627	190.418
Ukupno obaveze	84.395	16.324	35.963	33.720	170.402
Ročna neusklađenost	-1.348	-7.976	-5.567	34.907	20.016

Struktura aktive i pasive po ročnosti na dan 31. decembra 2016. godine ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti preostalog perioda dospijeća sredstava i obaveza od jednog dana do dvanaest mjeseci. Primarni nedostatak navedene neusklađenosti leži u činjenici da su kratkoročni izvori sredstava plasirani na duži vremenski period.

Na osnovu analiza rukovodstva Banke, baziranih na trendu kretanja depozita u toku prethodnih godina, 50% ukupnih depozita po viđenju predstavljaju iznos koji se može smatrati stabilnim izvorom finansiranja Banke i koji omogućava prevazilaženje pomenute ročne neusklađenosti. Takođe, rukovodstvo Banke smatra da će u narednom periodu kontinuiranim usklađivanjem novčanih tokova priliva i odliva sredstava i konstantnim pribavljanjem potrebnih izvora uz određivanje striktnih limita za trošenje sredstava obezbjeđivati dnevnu likvidnost Banke. Ova ročna neusklađenost je bila u zakonski propisanim okvirima.

30. PREGLED RIZIKA OD PROMJENA KAMATNIH STOPA

Banka je izložena raznim rizicima, koji kroz efekte promjena visine kamatnih stopa na tržištu, djeluju na njen finansijski položaj i tokove gotovine. Naredna tabela prikazuje pregled kamatonosnih i nekamatonosnih pozicija Banke na dan 31. decembra 2016. godine.

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Kamatonosno	Nekamatonosno	Ukupno
Na dan 31.12.2016. godine			
AKTIVA			
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke BiH	22.994	25.422	48.416
HOV namijenjene prodaji	0	0	0
Sredstva kod drugih banaka	303	0	303
Kreditni plasirani komitentima	103.541	0	103.541
Nematerijalna ulaganja	0	140	140
Oprema	0	16.768	16.768
Obračunata kamata i ostala aktiva	0	27.093	27.093
Ukupna aktiva	126.838	69.423	196.261
PASIVA			
Depoziti komitenata	75.417	51.811	127.228
Obaveze po kreditima	10.792	0	10.792
Ostale obaveze, uključujući obaveze za poreze	0	5.072	5.072
Dugoročna rezervisanja za potencijalne gubitke i ugovorene obaveze	0	325	325
Ukupne obaveze	86.209	57.208	143.417
Izloženost promjena kamatnih stopa	40.629	12.215	52.844
Na dan 31.12.2015. godine			
Ukupno aktiva	175.194	46.694	221.888
Ukupno obaveze	112.304	58.113	170.417
Izloženost promjena kamatnih stopa	62.890	-11.419	51.471

Sljedeća tabela predstavlja pregled godišnjih kamatnih stopa po najznačajnijim pozicijama finansijskih sredstava i obaveza Banke:

Opis	U stranoj valuti	U KM
Aktiva		
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	0,000	0,000
Devizni računi kod ino banaka	0-0,01	0,000
<i>Kreditni plasirani komitentima do jedne godine:</i>		
Pravna lica	0,00	2%-10,95%
Stanovništvo	0,00	0,1%-11,99%
<i>Kreditni plasirani komitentima preko jedne godine:</i>		
Pravna lica	0,00	7,5%-11%
Stanovništvo	0,00	2,5%-13,5%
Pasiva		
Kratkoročni depoziti domaćih banaka i drugih finansijskih institucija	0,000	0,000
Depoziti po viđenju pravnih lica	0,000	0-4,00
Depoziti po viđenju stanovništva	0-3,70	0-3,70
<i>Kratkoročni depoziti:</i>		
Pravna lica	0-2,70	0-3,10
Stanovništvo	0-5,20	0-5,20
<i>Dugoročni depoziti:</i>		
Pravna lica	2,80-3,30	0-5,40
Stanovništvo	0-6,50	0-6,20

Banka primjenjuje kamatu od 0% - 4,9% na dio depozita klijenata koji služe kao sredstvo obezbjeđenja blagovremene otplate kredita odobrenih od strane Banke.

31. DEVIZNI PODBILANS

Analiza sredstava i obaveza iskazanih u deviznim iznosima, sa stanjem na dan 31. decembra 2016. godine, prikazana je po pojedinačnim valutama:

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	EUR	USD	Ostale valute	Devizni podbilans	KM podbilans	Ukupno
Na dan 31.12.2016. godine						
AKTIVA						
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke BiH	4.704	2.200	5.687			12.591
Sredstva kod drugih banaka	0	303	0			303
Kreditni plasirani komitentima	78.866	0	0			78.866
Nematerijalna ulaganja	0	0	0			0
Oprema	0	0	0			0
Obračunata kamata i ostala aktiva	229	0	4			233
Ukupna aktiva	83.799	2.503	5.691	0	0	91.993
PASIVA						
Depoziti komitenata	54.528	2.353	4.907			61.788
Ostale obaveze	1.436	1	7			1.444
Obaveze po depozitima sa valutnom klauzulom	29.446	0	0			29.446
Ukupne obaveze	85.410	2.354	4.914	0	0	92.678
Neto devizna pozicija	-1.611	149	777	0	0	-685
Na dan 31.12.2015. godine						
Neto devizna pozicija	2.486	303	1.239	0	0	4.028

32. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

32.1. Upravljanje finansijskim rizicima

Banka je izvršila određena objelodanjivanja u vezi sa svojim finansijskim instrumentima. Banka je izložena različitim vrstama finansijskih rizika na osnovu svojih aktivnosti koje, između ostalog, uključuju analize, procjene, prihvatanje određenog stepena rizika ili kombinacije rizika, kao i upravljanje istim. Preuzimanje rizika se nalazi u osnovi finansijskog poslovanja, a operativni rizici su propratni efekti svakog posla. Banka ima cilj da postigne odgovarajuću ravnotežu između preuzetih rizika i povrata na ulaganja i da svede na minimum potencijalne negativne efekte istih na finansijski rezultat Banke.

Politike upravljanja rizicima Banke koriste se za identifikovanje i analizu ovih rizika, za uspostavljanje odgovarajućih ograničenja i kontrola, za posmatranje rizika i poštovanje ograničenja na osnovu pouzdanih i ažurnih informacionih sistema. Banka redovno preispituje svoje politike i sisteme upravljanja rizicima da bi isti odgovarali promjenama na tržištu, promjenama proizvoda i novim najboljim praksama.

Organizaciona struktura upravljanja rizicima u Banci jasno definiše odgovornosti, efikasnu podjelu rada i sprječava sukob interesa na svim nivoima u vezi sa odborom direktora, kao i u vezi sa klijentima i ostalim povezanim licima.

Najznačajniji rizici kojima je banka izložena u svom poslovanju jesu kreditni rizik, tržišni rizik, rizik likvidnosti i operativni rizik.

32.2. Kreditni rizik

Banka preuzima na sebe kreditni rizik koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat Banke usljed neizvršavanja ugovorenih obaveza dužnika prema Banci. Kreditni rizik predstavlja najznačajniji rizik za poslovanje Banke koja iz tog razloga upravlja svojom izloženosti kreditnom riziku. Izloženost kreditnom riziku nastaje prije svega na osnovu aktivnosti kreditiranja, tj. odobravanja kredita. Kreditni rizik je takođe prisutan kod vanbilansnih finansijskih instrumenata, kao što su garancije i nepovučene kreditne linije.

Kreditni rizik podrazumijeva rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci. Kreditni rizik obuhvata:

- Rizik neizvršenja („default risk“) – rizik od gubitka koji može nastupiti ukoliko dužnik ne izmiri svoju obavezu prema banci.
- Rizik promjene kreditnog kvaliteta aktive („downgrade risk“) – rizik od gubitka Banke koji može nastati ukoliko dođe do pogoršanja nivoa rizičnosti dužnika (pogoršanja kreditnog rejtinga dužnika) na pozicijama aktive koje se vode u bankarskoj knjizi.
- Rizik promjene vrijednosti aktive – rizik od gubitka banke koji može nastati na pozicijama aktive koje se vode u bankarskoj knjizi ukoliko dođe do smanjenja tržišne vrijednosti u odnosu na vrijednost po kojoj je aktiva kupljena.
- Rizici izloženosti – rizici koji mogu proisteći po osnovu izloženosti Banke prema jednom licu, grupi povezanih lica ili licima povezanim sa bankom.

Upravljanje kreditnim rizikom, klasifikaciju aktive banke, koncentraciju kreditnog rizika, kao i dokumentovanje kreditnih aktivnosti je u skladu sa minimalnim standardima koje propisuje Agencija za bankarstvo Republike Srpske.

Banka takođe ima i vlastiti sistem internog rejtinga klijenta na osnovu segmentacije portfolia u četiri cjeline (corporate, fizička lica, preduzetnici i poljoprivrednici) za koje su razvijeni rejting modeli. Osim rejtinga komitenta, vrši se i rejting transakcije gde se u obzir uzimaju kriterijumi koji su specifični za ulazak Banke u kreditni aranžman. Svi komitenti i sve njihove transakcije (plasmani) se razvrstavaju u jednu od deset kategorija.

Procedura upravljanja kreditnim rizikom propisuje sistem i politiku, te pravila i procedure za upravljanje kreditnim rizikom.

Procedura upravljanja rizikom izloženosti propisuje nadležnosti i odgovornosti, sistem i politiku, te pravila i procedure upravljanja rizikom izloženosti.

32.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom

Banka ima komplet politika i procedura koje regulišu odobravanje kredita i upravljanje kreditnim rizikom. Iznos izloženosti kreditnom riziku u vezi sa ovim izjednačava se sa iznosima sredstava u izvještaju o finansijskom položaju i određuje se sistemom limita i internih pravila koje odobrava Nadzorni odbor. Pri tom, Banka je izložena kreditnom riziku po osnovu vanbilansnih stavki preuzetih obaveza u vezi sa kreditiranjem ili izdavanjem garancija.

Nadležni organizacioni dijelovi Banke su obavezni da u skladu sa programom i procedurom za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive, odlukom o definisanju i procjeni kolaterala i odlukom o davanju ovlaštenja za potpisivanje dokumenata obezbijede razumne i objektivne dokaze o obezvređivanju i identifikovanju nastalih događaja koji su uticali na pojavu problema u izmirivanju obaveza od strane dužnika.

Procjena i formiranje ispravke vrijednosti se vrši mjesečno od 31.07.2015. godine prema Odlukama ABRS i MRS 39 i MRS 37 (koje Banka primjenjuje od 01.01.2010. godine).

Na osnovu Odluke ABRS i MRS 39 i MRS 37 Banka je donijela interna pravila i kriterijume po kojima se vrši ocjenjivanje klijenata i formiranja ispravke vrijednosti, pri čemu prvo polazi od ocjene rizika i formiranja klasifikacionih grupa.

32.2.2. Politike obezvređenja i rezervisanja

Rizik se definiše kao vjerovatnoća mogućeg neizmirenja ugovorenih obaveza, vezanih za otplatu kredita od strane korisnika kredita, prema Banci. Ocjena rizika se koristi za mjerenje i klasifikaciju stepena rizika od neizmirenih obaveza prema Banci.

Prilikom ocjenjivanja rizika i klasifikacije klijenata primjenjuje se kombinacija kvantitativnih (finansijskih) kriterijuma i kvalitativnih faktora u zavisnosti od segmentacije klijenata i dana kašnjenja u izmiranju obaveza prema Banci.

Banka preispituje ocjenu rizika za svakog klijenta jednom mjesečno za cjelokupni portfolio i pojedinačno za svakog klijenta prema regulatornom zahtjevu i Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS 39, MRS 37) u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i Uputstvom o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditni gubitke.

Prilikom mjerenja umanjena vrijednosti kredita i ostale finansijske imovine primjenom navedenih standarada, Banka polazi od procjene mogućeg gubitka po datim kreditima i potencijalnim vanbilansnim obavezama uzimajući visinu izloženosti prema pojedinom korisniku i grupi korisnika, broj dana kašnjenja u izmirivanju obaveza i obezbjeđenje.

Korisnik može biti pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice, a grupu čini više lica povezanih po različitim osnovama.

Prema izloženosti, plasmani se dijele: na plasmane sa materijalno značajnim iznosom i plasmane čiji iznos nije materijalno značajan za Banku. Materijalno značajni plasmani za Banku, plasirani preduzetnicima i privrednim subjektima, obuhvataju plasmane čiji iznos je 50.000,00 KM i više a fizičkim licima 5.000,00 KM i više.

U okviru internih pravila za ocjenjivanje rizika, plasmani čiji iznos nije materijalno značajan za Banku se klasifikuju po grupama rizika od A do E prema slijedećoj tabeli.

Pravna i fizička lica		
Kategorija	%	Dani kašnjenja
A0	2	0-10
A1	2	11-15
A2	2	16-25
A3	3	26-35
B1	5	36-45
B2	8	46-55
B3	10	56-65
B4	13	66-75
B5	15	76-90
C1	16	91-100
C2	20	101-115
C3	25	116-130
C4	30	131-145
C5	35	146-160
C6	40	161-180
D1	45	181-195
D2	50	196-215
D3	60	216-230
D4	70	231-245
D5	80	246-270
E	100	>270

- **Klasifikaciona grupa A dobra aktiva**
U grupu A se klasifikuju sva potraživanja koja se redovno izmiruju u skladu sa odredbama ugovora od strane korisnika kredita i čija finansijska pozicija ne daje objektivne osnove za nemogućnost cjelovitog izmirenja obaveza. Ova potraživanja obuhvataju sve kredite, kartice i dozvoljene minuse, koji su obezbijeđeni prvoklasnim kolateralom (namjenskim depozitom, neopozivim garancijama banaka sa investicionim rangom, neopozivim garancijama Vlade Republike Srpske, Vlade Federacije BiH, Vijeća ministara BiH, Centralne banke BiH, Vlada zemalja zone A i Centralnih banaka zemalja zone A) i kod kojih ne postoje indikatori pogoršanja. Interno razvijena klasifikacija u okviru grupe data je u tabeli.

- **Klasifikaciona grupa B aktiva sa posebnom napomenom (posebno praćenje)**
Potreba posebnog praćenja pojedinih potraživanja se javlja u slučaju kada postoji neznatno kašnjenje prilikom izmirenja obaveza ili u slučaju pogoršanja finansijske situacije korisnika kredita, što može dovesti u pitanje cjelovito izmirenje obaveza. Ukoliko postoji kašnjenje u plaćanju obaveza od *36 do 90 dana*, kredit će biti klasifikovan u B grupu.
- **Kvalifikaciona grupa C substandardna aktiva (neregularna aktiva)**
Neregularna potraživanja su ona kod kojih postoje značajne nepravilnosti prilikom izmirenja obaveza i za koje postoje dostupne informacije koje ukazuju na nestabilnu finansijsku situaciju korisnika kredita, kada su postojeći i budući prihodi nedovoljni za cjelovito izmirenje obaveza prema Banci i ostalim kreditorima, kao i u slučaju konstatovanih slabosti koje stvaraju eventualnu mogućnost gubitka za Banku. Broj dana kašnjenja koji predstavlja jedan od indikatora za klasifikaciju u C dat je u tabeli.
- **Klasifikaciona grupa D sumnjiva aktiva**
Sumnjiva potraživanja su ona kod kojih su prisutne velike nepravilnosti prilikom izmirenja obaveza, nastale kao rezultat pogoršanja finansijske situacije korisnika kredita, kada je vjerovatnoća izmirenja obaveza veoma mala, sa kašnjenjem od 181 do 270 dana.
- **Klasifikaciona grupa E gubitak po potraživanju**
Gubitak po potraživanju je evidentiran kada je izmirenje obaveza trajno poremećano i kada postoji ozbiljno pogoršanje finansijske situacije korisnika kredita, koja uzrokuje da se dospjele obaveze ne mogu izmiriti i ako postoje indicije da može doći do povrata dijela potraživanja u budućnosti.
Kada je kašnjenje u izmirenju obaveza preko 270 dana, pri čemu se docnja računa od prvobitnog datuma dospijea, klasifikuje se u klasifikacionu grupu E.

Prema obezbjeđenju, plasmani se dijele na plasmane obezbijedene kolateralom i plasmane obezbijedene drugim instrumentima. Plasmani obezbijedeni kolateralom su podijeljeni, na plasmane obezbijedene prvoklasnim kolateralom, kvalitetnim kolateralom i zalogom, prema Pravilniku o definisanju, procjeni i tretmanu kolaterala.

Definicija kolaterala

Kolateral se definiše kao instrument obezbjeđenja i osiguranja naplate potraživanja Banke u cilju smanjenja rizika. Priznatu vrijednost kolaterala predstavlja tržišna vrijednost kolaterala prema procjeni ovlaštenog procjenitelja umanjenu za korektivni faktor.

- Tržišnu vrijednost kolaterala označava procijenjeni novčani iznos kolaterala za koji kolateral, na dan utvrđivanja njegove vrijednosti može biti prodat, pod uslovom da kupac i prodavac postupaju dobrovoljno, informisano, oprezno i bez prinude, pri čemu ova vrijednost mora biti transparentno i jasno dokumentovana i utvrđena od ovlaštenog procjenitelja.
- Ovlaštenu procjenitelj je sudski vještak odgovarajuće struke, fizičko ili pravno lice koje je osnovano za obavljanje djelatnosti vještačenja u skladu sa zakonom kojim se uređuju uslovi za obavljanje poslova vještačenja, pri čemu ovo lice ne može biti povezano sa dužnikom na način utvrđen Zakonom o bankama i ne može biti uključeno u proces odobravanja plasmana ili prodaju nepokretnosti koje su založene kod Banke kao obezbeđenje po odobrenim plasmanima.

- Korektivni faktor predstavlja procenat za koji se umanjuje procijenjena vrijednost kolaterala i tako dobijena vrijednost se definiše kao priznata vrijednost kolaterala od strane Banke. Procenat umanjenja ili korektivni faktor je različit za različite kolaterale, određuju ga vrsta kolaterala: nepokretna imovina i pokretne stvari, a u okviru nepokretne imovine razlikujemo stambenu i poslovnu imovinu, zatim lokacija i kretanja na tržištu.

Kada jedan korisnik kredita ima više partija kredita u korišćenju obezbijedenih istim kolateralom, kolateral se raspoređuje srazmjerno učešću pojedinačnog kredita u ukupnoj izloženosti, a sve u skladu sa Pravilnikom o definisanju, procjeni i tretmanu kolaterala.

Primjer:

Ako jedan korisnik kredita ima tri kreditne partije, koje su obezbijedene istim kolateralom:

Partija 1	odobreno	100.000,00 KM
Partija 2	odobreno	50.000,00 KM
Partija 3	odobreno	10.000,00 KM
Ukupno odobreno kredita		160.000,00 KM

Procenat učešća pojedinačne kreditne partije u ukupno odobrenom iznosu kredita:

$$100\ 000 / 160\ 000 * 100 = 62.50\%$$

$$50\ 000 / 160\ 000 * 100 = 31.25\%$$

$$10\ 000 / 160\ 000 * 100 = 6.25\%$$

Raspodjela kolaterala čija je procijenjena vrijednost 500.000,00KM

$$Partija\ 1\ 500\ 000 * 62.50\% = 312.500\ KM$$

$$Partija\ 2\ 500\ 000 * 31.25\% = 156.250\ KM$$

$$Partija\ 3\ 500\ 000 * 6.25\% = 31.250\ KM$$

Ovaj postupak se primjenjuje za sve vrste kolaterala, *koji su založeni kao obezbjeđenje po kreditima kod naše Banke. Ako je isti kolateral predmet obezbjeđenja kod druge banke, reda ispred naše Banke u tom slučaju se vrši umanjenje od procijenjene vrijednosti za iznos obaveza po kojima je upisana hipoteka druge banke.*

OPIS POSTUPKA

PRAVILA PROCJENJIVANJA I PRIZNAVANJA KREDITA PRIVREDE I PREDUZETNIKA

Procjena ispravki vrijednosti kredita privrede vrši se na grupnoj i individualnoj osnovi, pojedinačno za svaki plasman i za grupu međusobno povezanih korisnika tako što se prethodno uradi segmentacija portfolia, prema ukupnoj izloženosti Banke prema jednom ili grupi korisnika, broju dana kašnjenja u izmirivanju obaveza od strane korisnika i obezbjeđenja.

Kreditnu izloženost čini zbir svih potraživanja nastalih po konkretnom kreditu: saldo glavnog duga, (dospjelih i nedospjele glavnice, kamate, preuzetih neopozivih obaveza (angažovana neiskorištena sredstava po kreditima) i naknade za obradu kreditnog zahtjeva, vođenja kreditnog računa, monitoring, naknada za ZK kao i naknade za plaćene sudske takse i drugi troškovi proizašli iz eventualnih sudskih sporova pokrenutih radi naplate potraživanja (u daljem tekstu naknade).

Ukupnu kreditnu izloženost Banke prema jednom korisniku ili grupi korisnika čini zbir svih potraživanja, prema gore navedenom, od jednog korisnika ili grupe korisnika.

Segmentacija portfolia je izvršena na slijedeći način:

Prvu grupu čine svi plasmani koji **su obezbijedeni prvoklasnim kolateralom, bez obzira** na izloženost i oni nisu obezvrijeđeni, odnosno nemaju ispravku vrijednosti, jer Banka procjenjuje da će ih naplatiti u cijelosti **iz kolaterala**. U ovu grupu spadaju plasmani koji su obezbijedeni namjenski oročenim depozitom, koji Banka može usmjeriti na zatvaranje potraživanja od korisnika kredita, ako primijeti da postoje problemi u izmirivanju obaveza i plasmani obezbijedeni ostalim prvoklasnim kolateralom (neopozivim garancijama banaka sa investicionim rangom, neopozivim garancijama Vlade Republike Srpske, Vlade Federacije BiH, Vijeća ministara BiH, Centralne banke BiH, Vlada zemalja zone A i Centralnih banaka zemalja zone A).

Drugu grupu čine plasmani čiji iznos nije materijalno značajan za Banku, a to su plasmani koji ne prelaze iznos od 50.000,00 KM (ne uključuje 50.000 KM), a pritom nisu obezbijedeni utrživim klateralom i oni se procjenjuju prema broju dana kašnjenja, u izmirivanju obaveza, primjenom procenta obezvrijeđivanja datog u tabeli. Na ovaj način se procjenjuju plasmani pojedinačno u okviru grupe. U sistemu ovi plasmani dobijaju oznaku N-grupno, na osnovu koje se određuje dalji postupak kategorizacije, odnosno tako što im se dodijeli slova oznaka od A-E za koju se veže procenat obezvrijeđenja prema tabeli. Za plasmane čija izloženost ne prelazi 50.000,00 KM (ne uključuje 50.000 KM), a obezbijedeni su utrživim kolateralom i kasne više od 180 dana ispravka se dobija kao razlika ostataka ukupnog potraživanja po konkretnom plasmanu i sadašnje vrijednosti, dobijene diskontovanjem očekivanih budućih novčanih tokova od kolaterala efektivnom kamatnom stopom. U sistemu se označavaju sa D2-diskont kolaterala koja određuje navedeni način utvrđivanja ispravke vrijednosti plasmana.

Kreditni iz ove grupe koji kasne preko 270, a nemaju utrživ kolateral klasifikuju se u E kategoriju i ispravka vrijednosti po ovim kreditima je jednaka ukupnoj izloženosti po kreditu. Ako ukupna ili samo dospjela potraživanja Banke, nastala kao ostatak potraživanja po odobrenim kreditima ili izdatim garancijama po pojedinačnoj partiji ne prelaze iznos od 200,00 KM, (uključuje 200 KM) bez obzira što postoje objektivni dokazi o obezvrijeđenju, dalje se ne obezvrijeđuje, nego zadržava procenat obezvrijeđenja koji je imalo prije nego što je došlo do navedenog iznosa.

Po svim kreditima iz ove grupe koji kasne više od 90 dana u izmirivanju svojih ugovorenih obaveza Banka izdvaja ispravke po obračunatoj, a nenaplaćenju kamati i naknadi u iznosu od 100%.

Treću grupu čine dužnici čija izloženost predstavlja materijalno značajnu za Banku, u ovom slučaju to su iznosi 50.000,00 KM i više, a kasne u izmirivanju svojih obaveza 30 i više dana klasifikuju se pojedinačno, odnosno kada postoje objektivni dokazi o obezvrijeđenju plasmana, tada se obezvrijeđenje plasma (ispravka) utvrđuje kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti utvrđene na dan klasifikacije i sadašnje vrijednosti očekivanih budućih novčanih tokova po kreditu. Sadašnja vrijednost kredita se utvrđuje diskontovanjem očekivanih novčanih priliva produženih za dane kašnjenja po kreditu primjenom efektivne kamatne stope konkretnog kredita.

Kreditni iz ove grupe koji kasne preko 270, a nemaju utrživ kolateral klasifikuju se u E kategoriju i ispravka vrijednosti po ovim kreditima je jednaka ukupnoj izloženosti po kreditu. Efektivna kamatna stopa je diskontna stopa iskazana na godišnjoj osnovi, koja izjednačava sadašnju vrijednost svih novčanih tokova po osnovu korišćenja finansijskih usluga.

Pod novčanim tokovima podrazumijevaju se sva novčana primanja i svi novčani izdaci korisnika koji nastaju povodom korišćenja kredita/lizinga, odnosno polaganja depozita, čiji je period nastanka uređen ugovorom.

Pod objektivanim dokazom o obezvređenju plasmana podrazumijevaju se podaci o jednom ili više nastalih događaja koji negativno utiču na sposobnost dužnika da uredno izmiruje svoje obaveze prema Banci, a najčešći je:

- kašnjenje u izmirivanju ugovorenih obaveza, što ukazuje da korisnik ima problema u poslovanju,
- ili ako je Banka usljed nastalih poteškoća u izmirivanju ugovorenih obaveza bitno promijenila uslove otplate potraživanja u odnosu na prvobitno ugovorene,
- ili je izvjesno da će biti pokrenut stečajni postupak nad dužnikom ili druga vrsta finansijske reorganizacije.

Korisnici kredita kod kojih je primijećeno veliko kašnjenje u izmirivanju obaveza, a nisu obezbijeđeni kolateralom ili taj kolateral nije dovoljan za pokriće obaveza, obezvređenje se može umanjiti za iznos očekivane naplate, ako za to postoji obrazloženje i dokumentovan dokaz.

Obračun se vrši na bazi planiranih priliva, utvrđenih sa korisnikom kredita koji se diskontuju kao novčani tokovi.

Po kreditima čije kašnjenje je duže od 90 dana se klasifikuju pojedinačno, odnosno kod kojih se iznos ispravke dobija kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti potraživanja na dan klasifikacije i dobijene sadašnje vrijednosti diskontovanjem novčanih tokova. Koeficijent obezvređenja kamate i naknade je 100%.

U četvrtu grupu plasmana spadaju svi plasmani, bez obzira na iznos čije kašnjenje je duže od 90, a obezbijeđeni su utrživim kolateralom, hipotekom na nekretnine ili zalogom na pokretnu imovinu (u daljem tekstu: kolateral) kod kojih postoji realna vjerovatnoća da će se kredit naplaćivati iz tih sredstava, za te plasmane obezvređenje se vrši pojedinačno. ***Prelaskom u C kategoriju po regulatoru, ove kredite preuzima Sektor za restruktuiranje i naplatu loših plasmana, u pokušaju da naplatu izvrši iz redovnih novčanih tokova klijenta. Ukoliko ne ostvari planiranu naplatu ili dio nakon isteka 90 dana po preuzimanju od strane Sektora za restruktuiranje i naplatu loših plasmana ispravka se izračunava kao razlika između vrijednosti očekivanih novčanih tokova od kolaterala i knjigovodstvene vrijednosti potraživanja na dan klasifikacije.*** Oni se procjenjuju tako što se izračunava sadašnja vrijednost planiranog novčanog toka od naplate, odnosno preuzimanja priznate vrijednosti kolaterala (diskont priznate vrijednosti kolaterala efektivnom kamatnom stopom). Dobijena sadašnja vrijednost se raspoređuje na glavni dug (dospjeli i nedospjeli), a ukoliko postoji razlika između knjigovodstvene vrijednosti potraživanja po kreditu i dobijene sadašnje vrijednosti novčanog toka od preuzimanja i prodaje kolaterala, tako dobijena razlika predstavlja ispravku, tj. obezvređenje plasmana.

Po svim kreditima iz ove grupe kamata i naknada se ispravlja u cijelosti.

Kolateral koji Banka u ovom slučaju priznaje čini:

1. nepokretna imovina **koja se dijeli na stambenu i poslovnu.**
 - **Stambenu imovinu čine:** kuća, stan, drugi objekti namijenjeni za stanovanje, garaža, zemljište uz stambeni objekat i građevinsko zemljište namijenjeno stambenoj izgradnji.
 - **Poslovna imovina obuhvata:** Poslovne objekte (ugostiteljski, trgovinski i drugi objekti prilagođeni poslovnim aktivnostima), proizvodne hale, poslovni prostori (lokali) benzinska pumpa, magacini, zemljište uz poslovne objekte, građevinsko zemljište za gradnju poslovnih objekata, objekti za farmu – štale, silosi za stočnu hranu i drugi slični objekti, poljoprivredno zemljište, šume.

Svi objekti moraju biti osigurani kod osiguravajuće kuće, a polisa vinkulirana u korist Banke.

2. pokretna imovina
 - mašine,
 - vozila,
 - roba na zalihama,
 - osnovno stado.

Priznatu vrijednost kolaterala predstavlja procijenjena vrijednost kolaterala umanjena za korektivni faktor. Korektivni faktor se određuje na bazi trenutnih tržišnih vrijednosti, a koje definišu, vrsta kolaterala, lokacija i rang hipoteke (hipoteka prvog ili drugog reda), prema Prikazu procenata obezvređenja kolaterala (poseban akt).

Kod kolaterala koji čini pokretna imovina, korektivni faktor u prvoj godini je jednak 0, odnosno priznata vrijednost kolaterala je jednaka procijenjenoj vrijednosti. U drugoj i **trećoj** godini korišćenaja kredita procijenjena vrijednost se umanjuje za korektivni faktor koji iznosi 30%, a nakon treće godine priznatu vrijednost kolaterala predstavlja procijenjena vrijednost od strane sudskog vještaka odgovarajuće struke umanjenu za 50%.

Banka prije donošenja odluke o odobrenju plasmana pribavlja procjene za svaki pojedinačni kolateral, koje u momentu podnošenja zahtjeva za plasman ne mogu biti starije od 6 mjeseci i vrši revidiranje tih procjena svake **treće** godine u toku otplate kredita, a skladu sa Pravilnikom o definisanju procjeni tretmanu kolaterala.

Banka procjenjuje da svi korisnici koji kasne u izmirivanju obaveza nastalih po osnovu plasmana više od 90 dana neće biti u mogućnosti da tako nastale obaveze izmire iz novčanih tokova nastalih po osnovu redovnih prihoda, nego, će Banka svoja potraživanja namirivati iz imovine založene kao obezbjeđenje po konkretnom plasmanu.

Shodno navedenim procjenama, nakon što kredit dođe u docnju više od 90 dana ili se klasifikuje C, D i E kategoriju po regulatoru, Sektoru za restrukturiranje i naplatu loših plasmana se ostavlja vrijeme, isto tako od 90 dana da preduzme mjere u cilju naplate, reprogramom, refinansiranjem ili na neki drugi način prihvatljiv za dužnika i za Banku.

- Restruktuirano potraživanje je potraživanje uređeno ugovorom kojim su redefinisani dužničko-povjerilački odnosi banke i dužnika usljed njegovih finansijskih teškoća, i to tako:
 - da su njime zamijenjena sva bilansna potraživanja od dužnika, odnosno njihov veći dio,
 - da su bitno promijenjeni uslovi pod kojima je to potraživanje odobreno, pod čim se podrazumijeva produženje roka otplate obaveza prema Banci, smanjenje kamatne stope, uvođenje moratorijuma (zastoja u otplati) za određeni period i druge promjene kojima se olakšava položaj dužnika.

Sve ovo podrazumijeva, da je nadležni Sektor u obavezi da definiše izvore otplate, na osnovu kojih će ocijeniti mogućnosti dužnika da uredno izmiruje svoje obaveze u narednom periodu.

Vrijeme kada se očekuje planirani novčani tok od naplate, odnosno realizacije kolaterala je 180 dana, od dana prvog dospelog, a neizmirenog potraživanja Banke uvećanog za broj dana kašnjenja i sve do vremena koje se definiše kao vrijeme utrživosti za konkretni kolateral. Vrijeme utrživosti predstavlja vrijeme za koje Banka može da završi spor prodajom kolaterala na licitaciji koju zakazuje sud ili prodajom već preuzetog kolaterala. Procjenu trajanja vremena od momenta pokretanja spora pa do preuzimanja nekretnine vrši referent prilikom pripreme kreditnog prijedloga, a na osnovu uvida u dostavljenu dokumentaciju za obezbjeđenje traženog plasmana (ZK izvadak, procjena i druga zahtijevana dokumenta) i provjere na terenu od strane komisije, nakon koje se sačinjava zapisnik o ponuđenom obezbjeđenju (Zapisnik o provjeri obezbjeđenja plasmana), uzimajući u obzir i ostale relevantne faktore koji utiču na tržište.

Interna pravila uvažavaju objektivne kriterije poslovanja na tržištu, a naročito: utrživost kolaterala i vrijeme potrebno za realizaciju istog.

Vrijeme utrživosti, odnosno vrijeme za koje Banaka procjenjuje da će naplatiti svoja potraživanja na osnovu očekivanih budućih novčanih tokova od kolaterala, određuje se uzimajući u obzir sudsku praksu u izvršenju i stanje na tržištu, a definiše se kao:

1. *Veoma brzo utrživo* – kolateral utrživ za dvije godine od pokretanja izvršenja. Obično se ovo vrijeme određuje za nekretnine koje pripadaju užoj gradskoj zoni za kojima postoji potražnja (građevinsko zemljište, stambeni objekat ili poslovni prostor).
2. *Brzo utrživo* – predstavlja utrživ kolateral za tri godine od pokretanja izvršenja, odnosno tri godine produžene za 180 dana od momenta dospelosti prvog neplaćenog potraživanja (rate kredita, kamate, naknade i plaćenih sudskih troškova).
3. *Prosječno utrživo* – utrživ kolateral u roku od četiri godine. Ovoj grupi pripada poslovna imovina veće vrijednosti za koje postoji ograničen broj kupca koji se bave istom ili sličnom djelatnosti.
4. *Manje utrživo* – Ova grupa kolaterala obuhvata seoska gazdinstva, koja se rijetko prodaju i za koje Banka procjenjuje da zahtijeva vrijeme od pet godina, za namirenje svojih potraživanja.
5. *Teško utrživo ili neutrživo* - predstavlja kolateral koji Banka rijetko uzima i to samo kao dopunu drugim sredstvima obezbjeđenja i za koji ne postoji tražnja na tržištu, a procjenjuje da za realizaciju takvog kolaterala je potrebno vrijeme od šest godina.

Nakon isteka planiranog vremena za naplatu potraživanja, prema gore navedenom, za koje Banka obračunava ispravku diskontovanjem očekivanih novčanih tokova od kolaterala, potraživanje se u cijelosti ispravlja i knjiži kao trošak.

Oznaku kategorije za potraživanja Banke koja se klasifikuju na individualnoj osnovi predstavlja faktor obezvjeđenja, odnosno procenat umanjenja potraživanja za procijenjene, moguće gubitke po konkretnom potraživanju i on se kreće od 2%-100%.

Ako korisnik kredita nema kašnjenja u izmirivanju svojih obaveza na dan kada se vrši klasifikacija, a procjenjuje se da bi u nekom vremenu mogao postati rizičan ili kada Banka procjenjuje da će klijent u određenom periodu prevazići nastale finansijske teškoće, može se klasifikovati i drugačije od navedenih pravila i shodno tome izdvojiti ispravku.

Ovakav način klasifikovanja predstavlja opciju ručnog (subjektivnog) klasifikovanja koji obezbjeđuje fleksibilnost u obračunu ispravki vrijednosti za pozicije rizične bilansne aktive, odnosno potrebno rezervisanje za rizične pozicije vanbilansne aktive i omogućuje klasifikovanje po kriterijumima koji se rjeđe primenjuju u nekim pojedinačnim slučajevima. Ova opcija dodijeljena je samo ovlaštenim licima u Sektoru plasmana uz obavezu izveštavanja o ocjenama datim na ovaj način na osnovu istorije ručno dodijeljenih ocjena u sistemu.

Banka izdvaja ispravku u procentu od najmanje 2% na ukupnu izloženost po svakom plasmanu, kao rezervisanja za nastale, ali neprepoznate gubitke (IBNR).

- Ako Banka ima više plasmana istom korisniku ili povezanim licima tu izloženost Banka klasifikuje ***pojedinačno svaki plasman na način definisan za svaku grupu u zavisnosti od grupe kojoj pripada, prema broju dana kašnjenja i obezbjeđenju.***
- ***Izuzetak od ovoga predstavljaju plasmani po kojima Banka izdvaja rezervisanja za nastale, ali neprepoznate gubitke na dan klasifikacije IBNR. Ova rezervisanja su namijenjena za pokriće gubitaka koji su postojali na dan klasifikacije, ali nisu identifikovani iz razloga što Banka na taj dan nije imala informaciju o postojanju gubitka, zbog vremenske razlike između informacije o nastanka rizičnog događaja zbog koga je nastao gubitak i priznavanja specifičnih rezervisanja od strane Banke.***

PROCJENA VJEROVATNOG GUBITKA PO VANBILANSNIM STAVKAMA

Vanbilansnu aktivu u smislu ove tačke, čine preuzete neopozive obaveze po kreditima i izdate garancije.

U bilansu se knjiže potraživanja po naknadama za obradu zahtjeva za garancije i kvartalnim naknadama za izdate garancije i klasifikuju se isto kao i preuzete vanbilansne obaveze po izdatim garancijama.

Rezervisanja za rizične stavke vanbilansa predstavljaju iznos procijenjenih gubitaka zbog nemogućnosti povrata budućih odliva novčanih sredstava Banke u svrhu podmirenja preuzetih vanbilansnih obaveza.

Vanbilansna aktiva (preuzete neopozive obaveze po kreditima) se klasifikuje isto kao i konkretni kredit.

Garancije koje isto tako čine vanbilansnu aktivu se klasifikuju u klasifikacionu grupu A i Banka izdvaja ispravku ***od 2% po svakoj izdatoj garanciji***, odnosno vrši rezervisanja za gubitke po navedenim vanbilansnim stavkama, ***koja se definiše kao IBNR. U slučajevima, ako je evidentirano kašnjenje u plaćanju obaveza nastalih po naknadama za izdate garancije koje se klasifikuju prema broju dana kašnjenja.*** Ako bi došlo do iskupa garancije od strane Banke, tako nastalo potraživanje se knjiži u bilansu i klasifikuje na isti način kao dospjelo potraživanje po kreditu, ***s tim da potraživanje po iskupljenoj garanciji se klasifikuje u najboljem slučaju u C kategoriju po regulatoru i kome se dodijili odgovarajući procenat ispravke po MRS-u iz tabele.***

PRAVILA PROCJENJIVANJA I PRIZNAVANJA KREDITA FIZIČKIH LICA

Ukupnu izloženost Banke prema jednom fizičkom licu predstavlja zbir svih potraživanja nastalih po osnovu odobrenih kredita, pozajmica po tekućem računu, izdatih kreditnih kartica i to: glavnog duga, dospjele neizmirene glavnice, kamate, preuzetih neopozivih obaveza (angažovana neiskorištena sredstava po kreditnim karicama) i naknade za obradu kreditnog zahtjeva, vođenja kreditnog računa, monitoring, naknada za ZK kao i naknade za plaćene sudske takse i drugi troškovi proizašli iz eventualnih sudskih sporova pokrenutih radi naplate potraživanja.

Procjena obezvređenja potraživanja od fizičkih lica nastalih po osnovu odobrenih plasmana vrši se grupno i pojedinačno, tako što je prethodno potrebno uraditi segmentaciju portfolia prema ukupnoj izloženosti korisnika kredita, broju dana kašnjenja i obezbjeđenju.

Prvo se radi klasifikacija po partiji zaduženja na osnovu broja dana kašnjenja. Za kredite koji imaju jednokratnu otplatu, broj dana kašnjenja se računa od dana dospeljeća prve, najranije zadužene neplaćene kamate ili dospeljeća glavnice do dana kada se vrši klasifikacija. Broj dana kašnjenja za kredite sa anuetnom otplatom računa se od prvog dospeljelog, a neplaćenog anuiteta do dana kada se vrši klasifikacija.

Nakon klasifikacije po danima kašnjenja, pristupa se dodjeljivanju klijenata u grupu.

Prvu grupu čine plasmani kod kojih nije došlo do obezvređenja, a oni obuhvataju sve plasmane koji svoje obaveze izmiruju u kontinuitetu bez obzira na izloženosti, a koji su obezbijeđeni prvoklasnim kolateralom **namjenski oročenim depozitom, neopozivim garancijama Garantnog fonda Republike Srpske i Garantnog fonda Vlade Brčko Distrikta**. Po kreditima iz ove grupe se ne izdvajaju ispravke vrijednosti, jer se procjenjuje da će se potraživanja po navedenim kreditima naplatiti iz kolaterala u cijelosti, **bez gubitka**.

Drugu grupu čine plasmani korisnicima kredita koji predstavljaju materijalno manje značajne za Banku, čija ukupna izloženost na dan klasifikacije ne prelazi iznos od 5.000,00 KM, a nisu obezbijeđeni utrživim kolateralom i oni se klasifikuju grupno, na način kako je navedeno u opisu postupka za privredu i preduzetnike.

Treću grupu čine plasmani koji kasne preko 30 dana i čija je izloženost preko 5.000 KM, njihovo obezvređenje se procjenjuje kao razlika knjigovodstvene vrijednosti na dan procjene i sadašnje vrijednosti očekivanih novčanih tokova po kreditu. Metodologija utvrđivanja sadašnje vrijednosti je ista što je navedeno u tekstu gore (tačka 3.1).

Kredit iz ove grupe kod kojih je kašnjenje duže od 270 dana, a nisu obezbijeđeni utrživim kolateralom, obezvređuju se u iznosu od 100%.

Četvrtu grupu spadaju svi plasmani dati fizičkim licima, bez obzira na izloženost, kod kojih postoje objektivni dokazi o kašnjenju koje je veće od 90 dana i obezbijeđen je utrživim kolateralom, procjenjuje se pojedinačno, nakon isteka još 90 dana datih Sektoru za restruktuiranje i naplatu loših plasmana s ciljem da preduzme mjere naplate ili omogući korisniku da blagovremeno izmiruje svoje obaveze. Procjena se vrši tako što se diskontuje priznata vrijednost kolaterala **efektivnom kamatnom stopom** i razlika između dobijene sadašnje vrijednosti i knjigovodstvenog stanja plasmana evidentira se kao ispravka vrijednosti. *Ispravka vrijednosti po ovim kreditima izračunava se na isti način kao kod kredita plasiranih pravnim licima i preduzetnicima.*

Iz priznate vrijednosti kolaterala, sadašnja vrijednost se dobije diskontiranjem *očekivanih novčanih tokova od kolaterala* u vremenu *definisanom kao vrijeme utrživosti za konkretan kolateral, produženom za broj dana kašnjenja u izmirivanju obaveza po plasmanu*.

Kod fizičkih lica kod kojih postoji problem u otplati (veliko kašnjenje) i imaju dokaz o budućim prilivima, a nisu obezbijeđena kolateralom, ispravka se može umanjiti za iznos očekivane naplate. U ovo slučaju, ispravka vrijednosti se dobije kao razlika sadašnje vrijednosti planiranih priliva dokumentovanih od strane korisnika kredita i knjigovodstvenog stanja plasmana na dan procjene.

Po kreditima, nezavisno od pripadnosti grupi, čije kašnjenje je duže od 90 dana koeficijent obezvređenja kamate i naknade je 100%.

Po svim plasmanima fizičkim licima kod kojih Banka nije u momentu klasifikacije identifikovala nastale gubitke, izdvaja ispravku vrijednosti, specifična rezervisanja za nastale, a neprepoznate gubitke (IBNR) od 2%.

PRAVILA OBEZVRIJEĐENJA STAVKI OSTALE AKTIVE (MRS 39)

Obezvređenje (odnosno ispravka vrijednosti) se ne vrši za stavke ostale aktive koje se ne klasifikuju (u skladu sa Odlukom ABRS) kao i za stavke ostale aktive koje su (u skladu sa Odlukom ABRS) klasifikovane u kategoriju A-Dobra aktiva.

Za stavke ostale aktive koje su prema ABRS klasifikovane u kategorije B, C i D prilikom obezvređenja uzimaju se u obzir dani docnje, vrsta potraživanja, urednost izmirenja, obezbjeđenje potraživanja i mogućnost realizacije kolaterala kao i druge raspoložive činjenice koje mogu uticati na utvrđivanje nivoa potencijalnog rizika gubitka za Banku.

Za stavke ostale aktive koje su prema ABRS klasifikovane u E kategoriju obezvređenje se vrši 100% koliko iznosi potraživanja (detaljnije u Uputstvu za klasifikaciju ostale aktive (ABRS) i metodologija za utvrđivanje ispravke vrijednosti ostale aktive po MRS 39).

EVIDENTIRANJE I IZVJEŠTAVANJE

Knjiženje, evidentiranje obezvređenja kredita vrši se prema Uputstva o izmijenjenom načinu evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditni gubitke, na računima ispravke vrijednosti i predstavlja rashod u Bilansu uspijeha, nakon čega se sačinjava izvještaj o nastalim promjenama, na računima ispravke i dostavlja nadležnim organizacionim dijelovima, Upravi Banke, a Uprava Nadzornom odboru. Izvještavanje se radi *mjesečno*, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Maksimalna izloženost riziku (bruto)

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Monetarna aktiva	169.738	208.425
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	18.130	21.939
Opozivi depoziti i krediti	30.286	27.719
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	13.592	11.625
Dati krediti i depoziti	103.541	133.393
Ostali plasmani	303	293
Ostala sredstva	3.886	13.456
Monetarna pasiva	143.417	170.417
Transakcioni depoziti	41.683	46.770
Ostali depoziti	85.545	109.831
Primljeni krediti	10.792	8.804
Obaveze po osnovu naknada i kamata	110	205
Ostale obaveze	5.287	4.807
Monetarne vanbilansne stavke	14.820	23.649
Plative garancije	3.036	7.023
Činidbene garancije	8.583	9.483
Nepokriveni akreditivi	0	0
Preuzete neopozive obaveze	3.201	7.143
Ostale stavke vanbilansne izloženosti banke	0	0

32.2.3. Kategorizacija monetarne aktive po stepenu rizika

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Rejting 1	Rejting 2	Rejting 3	Rejting 4	Rejting 5	Ukupno
31.12.2016. godine						
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	18.130	0	0	0	0	18.130
Opozivi depoziti i krediti	30.286	0	0	0	0	30.286
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	210	69	0	0	13.313	13.592
Dati krediti i depoziti	59.979	6.419	18.456	13.382	5.305	103.541
Ostali plasmani	303	0	0	0	0	303
Ostala sredstva	4.044	39	7	304	426	4.820
Ukupno	112.952	6.527	18.463	13.686	19.044	170.672
31.12.2015. godine						
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	21.939	0	0	0	0	21.939
Opozivi depoziti i krediti	27.719	0	0	0	0	27.719
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	333	253	0	0	11.039	11.625
Dati krediti i depoziti	85.688	7.441	17.384	19.996	2.884	133.393
Ostali plasmani	293	0	0	0	0	293
Ostala sredstva	4.723	410	895	0	451	6.479
U k u p n o	140.695	8.104	18.279	19.996	14.374	201.448

Dospjeli plasmani

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
<i>Dati krediti i depoziti</i>		
Privreda	14.158	20.627
Stanovništvo	4.376	5.302
Preduzetnici	1.301	1.438
Ukupno	19.835	27.367
<i>Reprogramirani krediti</i>		
Privreda	2.784	2.746
Stanovništvo	690	1.758
Preduzetnici	225	292
Ukupno	3.699	4.796
Dospjeli krediti	19.835	27.367
Reprogramirani krediti	3.699	4.796

32.2.4. Koncentracija rizika finansijskih sredstava po osnovu kojih je Banka izložena rizicima

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Srbija	Evropska unija	Republika Srpska	Federacija BiH	Distrikt Brčko	Ukupno ostalo	Ukupno
31.12.2016. godine							
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	3	4.530	4.808	0	845	7.944	18.130
Opozivi depoziti i krediti	0	227	0	30.059	0	0	30.286
HOV do dospeljeca	0	0	0	0	0	0	0
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	0	0	11.478	0	2.114	0	13.592
Dati krediti i depoziti	0	0	77.223	0	26.318	0	103.541
Ostali plasmani	0	0	0	0	0	303	303
Ostala sredstva	0	3	3.883	0	0	0	3.886
Ukupno	3	4.760	97.392	30.059	29.277	8.247	169.738
31.12.2015. godine							
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	20	6.461	4.801	0	928	9.729	21.939
Opozivi depoziti i krediti	0	452	0	27.267	0	0	27.719
HOV do dospeljeca	0	0	560	0	0	0	560
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	0	0	10.129	0	1.496	0	11.625
Dati krediti i depoziti	0	0	108.024	0	25.369	0	133.393
Ostali plasmani	0	0	293	0	0	0	293
Ostala sredstva	0	157	10.823	0	1.916	0	12.896

32.2.5. Koncentracija rizika finansijskih sredstava po osnovu kojih je Banka izložena rizicima

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Sektor finansijska i osiguranja	Poljoprivreda	Prerađivačka industrija	Gradevinarstvo	Trgovina na malo	Uslužne djelatnosti	Obrazovanje, zdravstvo i socijalni rad	Aktivnosti u vezi sa nekretninama	Sektor preduzetnika	Javni sektor	Sektor stanovništva	Sektor stranih lica	Sektor drugih komitenata	Ukupno
31.12.2016. godine														
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	18.130	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18.130
Opozivi depoziti i krediti	30.286	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	30.286
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	359	653	3.751	431	1.611	2.234	173	0	774	1	3.578	0	27	13.592
Dati krediti i depoziti	475	4.703	19.110	9.230	8.085	16.529	3.244	25	5.816	396	35.928	0	0	103.541
Ostali plasmani	303	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	303
Ostala sredstva	3.886	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.886
Ukupno	53.439	5.356	22.861	9.661	9.696	18.763	3.417	25	6.590	397	39.506	0	27	169.738
31.12.2015. godine														
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	21.939	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21.939
Opozivi depoziti i krediti	27.719	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27.719
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	102	1.780	1.550	770	1.719	790	298	0	748	7	3.861	0	0	11.625
Dati krediti i depoziti	10.776	12.102	15.516	9.478	10.734	8.997	9.920	8.870	6.494	863	39.643	0	0	133.393
Ostali plasmani	293	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	293
Ostala sredstva	13.456	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13.456
Ukupno	74.285	13.882	17.066	10.248	12.453	9.787	10.218	8.870	7.242	870	43.504	0	0	208.425

32.2.6. Monetarne vanbilansne stavke

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Plative garancije	Činidbene garancije	Preuzete neopozive obaveze	Ukupno
31.12.2016. godine				
Do godinu dana	1.262	1.682	2.698	5.642
Od 1 - 5 godina	1.774	6.901	503	9.178
Ukupno	3.036	8.583	3.201	14.820
31.12.2015. godine				
Do godinu dana	6.463	5.140	6.497	18.100
Od 1 - 5 godina	560	4.343	646	5.549
Ukupno	7.023	9.483	7.143	23.649

32.3. Tržišni rizik

Banka preuzima na sebe tržišne rizike, koji predstavljaju rizik da će fer vrijednost ili budući tokovi gotovine koji proizilaze iz finansijskih instrumenata oscilirati zbog promjena u tržišnim vrijednostima. Tržišni rizici nastaju po osnovu otvorenih pozicija izloženih riziku po osnovu dospijeća, kamatnih stopa, valuta i proizvodima kapitala, koji su izloženi riziku po osnovu dospijeća, kamatnih stopa, valuta i proizvodima kapitala, koji su izloženi opštim i posebnim kretanjima i promjenama vezanim za nivo nestalnosti tržišnih stopa ili cijena (kao što su kamatne stope, kreditne marže, devizni kursevi i cijene kapitala).

32.3.1. Devizni rizik

Devizni rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed mogućih promjena deviznih kurseva.

Radi ublažavanja deviznog rizika Banka blagovremeno i na sveobuhvatan način identifikuje uzroke koji dovode do nastanka deviznog rizika za svaku valutu u kojoj Banka posluje, identifikujući duge i kratke otvorene devizne pozicije.

Za potrebe kontrole i identifikacije devizne izloženosti, Banka dnevno prati stanje i strukturu efektivnih stranih valuta u trezoru deviznih sredstava i strukturu po valutama na računima kod inostranih banaka, vodi računa o usklađenosti devizne pozicije u nestabilnim valutama, prati deviznu usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza.

Banka identifikaciju deviznog rizika vrši kroz dnevno sastavljanje izvještaja o deviznoj usklađenosti finansijske aktive i finansijske pasive koji je definisan Programom, politikom i procedurom za upravljanje deviznim rizikom Banke koji se zasniva na Odluci o sastavljanju i mjesečni izvještaj GAP deviznog rizika definisan Politikom i procedurama upravljanja deviznim rizikom. Mjerenjem deviznog rizika kroz GAP analizu, Banka utvrđuje izloženost deviznom riziku koja proizilazi iz veličine neusklađenosti aktive i pasive po pojedinim valutama.

Banka na mjesečnom nivou vrši projekcije scenarija uticaja promjene deviznih kurseva na finansijski rezultat.

Naredna tabela prikazuje neto deviznu poziciju sredstava i obaveza Banke iskazanih u deviznim iznosima, sa stanjem na dan 31. decembra 2016. i 2015. godine. (Primjenom odluke o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom u bankama, poštuju se propisani limiti po pojedinačnim valutama 20% u odnosu na osnovni kapital, osim za valutu EVRO za koju limit individualne devizne pozicije iznosi 30%, dok ukupna devizna pozicija Banke iznosi najviše 30% u odnosu na kapital).

32.3.1. Devizni rizik (nastavak)

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	EUR	USD	CHF	Ostalo	Ukupno	Devizna klauzula	Ukupno	KM	Ukupno
AKTIVA									
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	4.704	2.200	5.043	644	12.591	0	12.591	0	12.591
Opozivi depoziti i krediti	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dati krediti i depoziti	0	0	0	0	0	78.866	78.866	0	78.866
Ostali plasmani	0	303	0	0	303	0	303	0	303
Ostala sredstva	229	0	0	4	233	0	233	0	233
Ukupno	4.933	2.503	5.043	648	13.127	78.866	91.993	0	91.993
PASIVA									
Transakcioni depoziti	1.489	29	79	3	1.600	0	1.600	0	1.600
Ostali depoziti	53.039	2.324	4.676	149	60.188	18.188	78.376	0	78.376
Primljeni krediti	0	0	0	0	0	10.792	10.792	0	10.792
Obaveze po osnovu kamata i naknada	16	0	1	0	17	40	57	0	57
Ostale obaveze	1.420	1	6	0	1.427	426	1.853	0	1.853
Ukupno	55.964	2.354	4.762	152	63.232	29.446	92.678	0	92.678
Neto devizna pozicija:									
31.12.2016. godine	-51.031	149	281	496	-50.105	49.420	-685	0	-685
31.12.2015. godine	-54.234	301	621	606	-52.706	55.246	2.540	0	2.540

32.3.2. Kamatni rizik

Banka je izložena višestrukim rizicima, koji kroz efekte promjena visine kamatnih stopa na tržištu, djeluju na njen finansijski položaj i tokove gotovine. Kamatni rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed promjene kamatnih stopa.

Osnovni cilj upravljanja kamatnim rizikom je da se minimiziraju nepovoljni efekti promjene visine kamatnih stopa. Kamatne stope kredita zavise od kretanja kamatnih stopa na tržištu novca i od poslovne politike Banke. Odbor za upravljanje aktivom i pasivom nadgleda domaće i strane tržišne kamatne stope, i daje preporuke za poboljšanje upravljanja kamatnim rizikom.

Banka vrši identifikaciju kamatnog rizika kroz GAP analizu pozicija i utvrđivanje kamatno osjetljivih stavki razvrstanih prema dospijeću i prema periodu ponovnog formiranja kamatne stope, odnosno određivanje očekivanog rasporeda budućih novčanih tokova.

Mjerenje kamatnog rizika GAP analizom podrazumijeva analiziranje neusklađenosti kamatno osjetljivih pozicija aktive i pasive prema periodu ponovnog formiranja kamatne stope (za pozicije sa tržišno osjetljivom kamatnom stopom – kamatne stope vezane za EURIBOR) i prema dospijeću (za pozicije sa fiksnom kamatnom stopom i promjenljivom kamatnom stopom) koji predstavlja tzv. GAP ekonomske vrijednosti (economic value GAP). Sa druge strane, izrađuje se i kamatni GAP koji u sebi sadrži projekcije budućih kretanja prihoda i rashoda kamata na tzv. GAP zarađivačke sposobnosti (earnings perspective GAP).

Banka vrši mjerenje kamatnog rizika banke i kroz racio analizu poštujući pri tome interno postavljene limite.

Banka na mjesečnom nivou prati uticaj promjene kamatnih stopa na finansijski rezultat kroz izradu scenarija i projekcija promjena aktivnih i pasivnih kamatnih stopa.

32.3.2. Kamatni rizik (nastavak)

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Manje od 3 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Kamatonosni ukupno	Nekamatonosni ukupno	Ukupno
AKTIVA								
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	8.490	0	0	0	0	8.490	9.581	18.071
Opozivi depoziti i krediti	16.873	0	0	0	0	16.873	13.413	30.286
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	0	0	0	0	0	0	292	292
Dati krediti i depoziti	10.781	4.830	22.006	36.899	16.411	90.927	0	90.927
Ostali plasmani	0	0	303	0	0	303	0	303
Ostala sredstva	0	0	0	0	0	0	12.913	12.913
Ukupno	36.144	4.830	22.309	36.899	16.411	116.593	36.199	152.792
PASIVA								
Transakcioni depoziti	7.012	0	0	0	0	7.012	34.671	41.683
Ostali depoziti	7.821	7.101	35.087	19.763	0	69.772	15.773	85.545
Primljeni krediti	0	3	0	277	10.512	10.792	0	10.792
Obaveze po osnovu kamata i naknada	0	0	0	0	0	0	110	110
Ostale obaveze	0	0	0	0	0	0	4.962	4.962
Ukupno	14.833	7.104	35.087	20.040	10.512	87.576	55.516	143.092
Neto devizna pozicija:								
31.12.2016. godine	21.311	-2.274	-12.778	16.859	5.899	29.017	-19.317	9.700
31.12.2015. godine	36.362	-8.786	-7.514	23.378	9.242	52.682	-32.666	20.016

32.3.2. Kamatni rizik (nastavak)

Sljedeća tabela prikazuje pregled primijenjenih godišnjih kamatnih stopa na najznačajnije finansijske instrumente:

Opis	U stranoj valuti	U KM
Aktiva		
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	0,000	0,000
Devizni računi kod ino banaka	0-0,01	0,000
<i>Kreditni plasirani komitentima do jedne godine:</i>		
Pravna lica	0,00	2%-10,95%
Stanovništvo	0,00	0,1%-11,99%
<i>Kreditni plasirani komitentima preko jedne godine:</i>		
Pravna lica	0,00	7,5%-11%
Stanovništvo	0,00	2,5%-13,5%
Pasiva		
Kratkoročni depoziti domaćih banaka i drugih finansijskih institucija	0,000	0,000
Depoziti po viđenju pravnih lica	0,000	0-4,00
Depoziti po viđenju stanovništva	0-3,70	0-3,70
<i>Kratkoročni depoziti:</i>		
Pravna lica	0-2,70	0-3,10
Stanovništvo	0-5,20	0-5,20
<i>Dugoročni depoziti:</i>		
Pravna lica	2,80-3,30	0-5,40
Stanovništvo	0-6,50	0-6,20

Banka primjenjuje kamatu od 0% do 6,00% na dio depozita klijenata koji služe kao sredstvo obezbjeđenja blagovremene otplate kredita odobrenih od strane Banke.

32.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se definiše kao tekući ili budući rizik za finansijski rezultat i kapital, nastao zbog nemogućnosti date institucije da izmiri svoje obaveze po dospeljeću bez dodatnih neprihvatljivih gubitaka. Posljedice mogu uključivati nemogućnost plaćanja obaveza depozitarima i ispunjavanja obaveza kreditiranja. Odbor za upravljanje aktivom i pasivom učestvuje u upravljanju likvidnošću.

32.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke, usljed nemogućnosti ispunjavanja dospjelih obaveza o roku dospeljeća i usljed nemogućnosti finansiranja povećanja aktive.

Osnovni cilj Banke je da upravljanjem rizikom likvidnosti održava nivo likvidnosti, kako bi se uredno i na vrijeme izmirivale dospjele obaveze po aktivnim, pasivnim i neutralnim bilansnim i vanbilansnim poslovima Banke. U ciljeve upravljanja likvidnošću spadaju i dnevno vrednovanje i ispunjavanje svih finansijskih obaveza, izdvajanje rezerve likvidnosti i izbjegavanje dodatnih troškova do kojih bi došlo prilikom pozajmljivanja izvora sredstava i u slučaju prodaje sredstava. U planiranju potencijalnih budućih likvidnosnih potreba Banke, uzimaju se u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim ili ostalim uslovima poslovnog okruženja Banke. Banka je definisala strategiju upravljanja likvidnošću, Program za upravljanje rizikom likvidnosti (strategije, politike, procedure) i Plan za upravljanje likvidnošću u vanrednim situacijama, čijom primjenom obezbjeđuje sposobnost da ostvaruje novčane prilive koji su u svakom trenutku adekvatni tekućim potrebama. Strategija Banke obezbjeđuje da Banka u svakom momentu može potpuno, i bez odlaganja izvršavati sve obaveze na dan dospijea. Programom, politikama i procedurama za upravljanje likvidnosti koji se zasniva na Odluci o minimalnim standardima za upravljanje likvidnosti definisano je dnevno, dekadno i mjesečno praćenje likvidnosti u skladu sa zakonskom regulativom Republike Srpske, dok istovremeno Banka prati i analizira likvidnost na dnevnom i mjesečnom nivou u skladu sa Politikom i procedurama upravljanja rizikom likvidnosti.

Banka na mjesečnom nivou pravi (prezentacije) scenarija koja su odraz trenutne ekonomske situacije, i vrši predviđanja uticaja tih kritičnih kretanja koja uključuje u scenarij i provjerava njihov uticaj na likvidnost Banke (stres test analize).

Naredna tabela prikazuje GAP analizu sredstava i obaveza prema odgovarajućoj djelatnosti na osnovu preostalog perioda do ugovorenog datuma dospijea, kroz usklađenost potraživanja i obaveza po periodima dospijea.

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	Manje od 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31.12.2016. godine						
Monetarna aktiva						
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	18.071	0	0	0	0	18.071
Opozivi depoziti i krediti	30.286	0	0	0	0	30.286
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	292	0	0	0	0	292
Dati krediti i depoziti	10.781	4.830	22.006	36.899	16.411	90.927
Ostali plasmani	0	0	303	0	0	303
Ostala sredstva	3.049	73	9.436	355	0	12.913
Ukupno	62.479	4.903	31.745	37.254	16.411	152.792
Monetarna pasiva						
Transakcioni depoziti	41.683	0	0	0	0	41.683
Ostali depoziti	23.594	7.101	35.087	19.763	0	85.545
Primljeni krediti	0	3	0	277	10.512	10.792
Obaveze po osnovu kamata i naknada	110					110
Ostale obaveze	4.014	29	183	448	288	4.962
Ukupno	69.401	7.133	35.270	20.488	10.800	143.092
Neto devizna pozicija:						
31.12.2016. godine	-6.922	-2.230	-3.525	16.766	5.611	9.700
31.12.2015. godine	-1.879	-8.104	-6.453	27.476	8.976	20.016

32.5. Upravljanje kapitalom

Jačina i stabilnost svake Banke zavisi od veličine i sposobnosti kapitala da apsorbuje moguće rizike poslovanja. Osnovni kapital Banke je zakonski definisan parametar za mjerenje maksimalne izloženosti Banke koncentraciji kreditnog i drugih rizika. Neto kapital je obračunska kategorija za izračunavanje adekvatnosti kapitala, a čine ga osnovni i dopunski kapital umanjen za odbitne stavke kapitala.

Značajan pokazatelj snage kapitala je stopa adekvatnosti kapitala koja predstavlja odnos neto kapitala i ukupne rizične aktive i koja prema zakonu o bankama Republike Srpske mora iznositi najmanje 12%.

Ukupno ponderisani rizik sastoji se od rizikom ponderisane aktive i dodatnog dijela po osnovu operativnog rizika. Rizikom ponderisana aktiva je neto bilansna i vanbilansna rizična aktiva ponderisana propisanim ponderom u svrhu utvrđivanja kapitalnog zahtjeva.

Razvojem novih metodologija u praksi u bankarskom poslovanju došlo je do promjena rizičnog profila banaka, pri čemu učešće operativnog rizika u ukupnoj izloženosti riziku postaje sve važniji segment koji zaslužuje ravnopravan tretman kao i krediti i ostali rizici.

Operativni rizik se vezuje za ljudske resurse, informacione i druge rizične spoljne faktore, interne procese i drugo. Agencija za bankarstvo Republike Srpske je Odlukom propisala metodologiju za obračun operativnog rizika, shodno evropskim direktivama i preporukama Bazela II (primijenjena sa stanjem na dan 30.06.2010. godine).

(u hiljadama konvertibilnih maraka)

Opis	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
Osnovni kapital	19.604	30.822
Dopunski kapital	1.562	7.445
Odbitne stavke od kapitala	4.493	-16.878
Neto kapital	16.673	21.389
Ponderisana aktiva kreditnim rizikom i kapitalni zahtjev u vezi sa deviznim rizikom	127.008	161.852
Pokazatelj adekvatnosti kapitala %	13,13%	13,22%

33. EKSTERNALIZACIJA

Banka je aktivnosti na proizvodnji i razvoju softverskog rješenja, za aktivnosti koje joj omogućavaju obavljanje djelatnosti pružanja bankarskih i finansijskih usluga uključujući i aktivnosti kojima se podržava obavljanja tih djelatnosti, povjerala pravnom licu Megatrend a.d. Niš. Takođe, Banka je dio poslova fizičkog obezbjeđenja povjerala agenciji za obezbjeđenje Alpha Security d.o.o. Banja Luka. Nadalje, Banka je usluge iznajmljivanja i održavanja uređaja za štampanje povjerala pravnom licu Copitrade d.o.o. Bijeljina.

34. DEVIZNI KURS

Zvanični kurs primijenjen za preračun pozicija bilansa stanja na dan 31. decembra 2016. i 2015. godine za sljedeće značajnije valute iznosi:

Oznaka valute	31.12.2016. godine	31.12.2015. godine
USD	1.8555	1.7901
CHF	1.8212	1.8086
EUR	1.9558	1.9558